

ב"ה

תשורה

משמחת הנישואין של
החתן הת' יוסף יצחק שיחי'
והכלה חנה שתחי'
הלפרן

ג' כסלו ה'תשפ"ה

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

◆ פתח דבר ◆

בשבח והודי'ה לה' יתברך על כל הטוב אשר גמלנו, בנישואי צאצאינו, החתן הת' יוסף יצחק שיחי' והכלה מ' חנה שתחי', אנו מתכבדים להגיש למשתתפים בשמחתנו, "תשורה" חסידית, כנהוג אצל אנ"ש בדורנו, מיוסד על ה'תשורה' שניתנה בחתונת נשיא הדור, כ"ק אדמו"ר מלך המשיח, ע"י חותנו כ"ק אדמו"ר הריי"צ, ובהתאם לדברי קדשו, בשיחת י"ד כסליו תשי"ד: המובאים גם לקמן "המנהגים השייכים לחתונה בפרט, ודאי נוגעים לכולם – כיון שבנישואין צריך הרי להתגלות כח האין סוף בדור ישרים יבורך, והתגלות כח האין סוף נמשך ע"י נשיא הדור, לכן צריכים לנהוג במנהגי בית הרב".

בחוברת זו – א. "דבר מלכות" מאמר ד"ה "לכה דודי" תשי"ד, אשר חביבות מיוחדת נודעת לו, כהמשך למאמר ד"ה זה שאמר אדמו"ר הריי"ץ ב'קבלת פנים' של חתונת הרבי מה"מ. המאמר נדפס כאן עם פענוח מראי המקומות, כפי שיצא לאור ע"י מכון "פענוחים" (ותודתנו נתנו להם על הרשות להשתמש במאמר זה) שהחתן חבר בו.

ב. קונטרס מנהגי נישואים מתוך ספר המנהגים – מנהגי חב"ד בהוצאה חדשה עם ליקוט ראשוני של פענוח מראי מקומות והוספות רבות, אשר יצא לאור ע"י מכון "פענוחים" ונערך ע"י הת' מנחם מענדל אדלער שיחי', ואח החתן הת' אלתר יחיאל הלפרן שיחי'.

ג. מספר מאמרים קצרים, השייכים למועדים החסידיים של חודש כסליו, שנכתבו ע"י אבי החתן, הרה"ח שלמה הלפרן שיחי', מתוך מאמרי "דבר המערכת" של שבועון 'בית משיח', שהוא ממיסדיו, וחבר המערכת רבות בשנים. מאמרים אלו נשמרו בסגנון ובתוכן המקוריים, בהשמטת התייחסות לאירועים נקודתיים, ומציעים זווית אקטואלית לדרכי החסידות בדורנו.

ויהי רצון שמשמחה זו תומשך על כל המשתתפים בה, שמחה וברכה עד בלי די, בגשמיות וברוחניות, "מתוך מנוחה והתיישבות, שמחה וטוב לבב, כולל גם ע"י עריכת התוועדויות של שמחה, ובמיוחד בשייכות לשמחת נישואין ושבעת ימי המשתה (כולל גם חיזוק "מנהג ישראל" לערוך סעודת עניים), מעין ודוגמא והכנה לקיום היעוד "אז (לעתיד לבוא) ימלא שחוק פינ"ו" אשר, בדורנו זה.. נעשה הענין ד"ימלא שחוק פינ"ו" (לא בלשון עתיד, "אז", אלא) בלשון הוה". – כלשונו הק' של כ"ק אדמו"ר מה"מ ב'דבר מלכות' דפרשת כי תצא תנש"א, ונזכה לראות זאת בעיני בשר, מתוך שירה והכרזה:

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד.

משפחת כהן
ביתר עלית

משפחת הלפרן
תל אביב

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
תשיעי

מאמר

לכה דודי - תשי"ד

סה"מ מלוקט א

•

מאת

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

– עם פענוח המראי־מקומות –

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

פתח דבר

בקשר לשנת החמישים מחתונת כ"ק אדמו"ר שליט"א (תרפ"ט-תשל"ט) – מדפיסים אנו בזה מאמר ד"ה לכה דודי אשר לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

מאמר זה נאמר בש"פ תצא, י"ג אלול¹, ה'תשי"ד², וכנראה הוא מיוסד (ביאור) על ד"ה לכה דודי, תרפ"ט³ שנאמר ע"י כ"ק אדמו"ר (מוהרי"צ) נ"ע בעת קבלת הפנים של חתונת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל להגי' המאמר כעת, ונתוספו בו הערות ומראי מקומות בשולי הגליון.

מערכת „אוצר החסידים”

י"ד כסלו, התשל"ט, ברוקלין, נ"י.

(3) נדפס בקונטרס דרושי חתונה (ברוקלין, תשל"ט). וראה מה שאמר טרם שפתח דרוש זה (שם ע' מה).
ראה מילואים א (ע' טז).

(1) יום חתונת כ"ק אדמו"ר (מהורי"צ) נ"ע בשנת תרנ"ז.
(2) שנת העשרים וחמש לחתונת כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בס"ד. ש"פ תצא, י"ג אלול, ה'תשי"ד.

לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה, ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר במאמרו לכה דודי (מדרושי החתונה¹) (מפדר"א²) שחתן דומה למלך והכלה למלכה. חתן זה הקב"ה וכלה היא כנס"י, ובספירות הר"ע ז"א ומלכות, דחתן הוא בחי' ז"א וכלה היא בחי' מלכות. וזהו לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה, שהר"ע המשכת ז"א למלכות, וסדר ההמשכה הוא, אשר תחילה צ"ל ההמשכה חיצונית (מו"א למלכות) שהיא רק בבחי' מקיף, ואח"כ היא ההמשכה פנימית. דכן הוא הסדר בכל השפעה ממשפיע למקבל, דתחילה צ"ל המשכת המשפיע מבחי' חיצונית שלו לבחי' חיצונית המקבל, שעיי"ז מתעלה המקבל להיות קרוב למדרי' המשפיע, ואח"כ יוכל לקבל המשכה הפנימית מהמשפיע. ומביא ע"ז³ ב' משלים [מהשפעת רב לתלמיד, ואב המשפיע עם בנו הקטן]. ויש לומר, שכוונתו במשלים אלה היא לא רק להביא דוגמאות לסדר ההמשכה (שהשפעה חיצונית היא הקדמה להשפעה פנימית), אלא (גם) לבאר גודל העילוי שבב' השפעות אלו, דגם ההשפעה חיצונית היא דרגא נעלית ביותר, ועד שיש בה עילוי לגבי ההשפעה פנימית. כי ההשפעה חיצונית, שהיא בחי' מקיף, היא למעלה מכלי המקבל (משא"כ ההשפעה פנימית שמתקבלת בכלי המקבל). ומ"מ היא רק הקדמה להשפעה פנימית, כי דוקא ע"י השפעה הפנימית מגיעים לעילוי נעלה יותר (שלמעלה מבחי' המקיף). וזהו על כל כבוד חופה⁴ שהם ב' בחי' כבוד, כבוד חתן וכבוד כלה, ולמעלה יותר⁵ כבוד דאבא וכבוד דאימא. ועיי"ז הוא יחוד או"א ויחוד ז"ו. דעם היות ששניהם

על כל כבוד.

[א] כי על כל כבוד חופה, שיש ב' מיני כבוד כו', הנה ב' מיני כבוד הללו שהן בחינת ממלא וסובב, ידוע שהוא בחינת ז"ו דאצילות.

ודרך פרט יותר הנה יובן בהקדים לזה הידוע שיש ב' יחודים, יחוד או"א הנק' יחודא עילאה, והב' יחוד דזו"ג הנקרא יחודא תתאה, וכמו שבחי' ז"ו נקרא כבוד עליון וכבוד תחתון, כך בחינת או"א נק' כבוד עליון וכבוד תחתון. ובחינת החופה המקפת ליחוד או"א הוא בחי' ת"ת דאימא, שנקרא כתר עליון, ובחי' ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"ו הוא בחינת חופה ליחוד ז"ו.

. . ולכך אמר כי על כל כבוד, לפי שיש ב' מיני כבוד, עליון ותחתון, בב' יחודים הללו, ועל כל ב' מיני כבוד שבב' יחודים שורה בחי' הכתר הנקרא חופה, אלא שבז"ו הוא בחי' כתר התחתון ובאו"א שורה מבחי' כתר העליון.

(1) נדפס בסה"מ קונטרסים ח"א כ, א ואילך. וז"ע (תשל"ט) עוה"פ בקונטרס בפ"ע.

ראה לקמן ע' כא ואילך.

(2) פט"ז.

החתן דומה למלך, מה המלך הכל מקלטין אותו שבעת ימי המשתה, כך חתן הכל מקלטין אותו שבעת ימי המשתה. מה המלך לובש בגדי כבוד, כך החתן לובש בגדי כבוד. מה המלך שמחה ומשתה לפניו כל הימים, כך החתן שמחה ומשתה לפניו כל שבעת ימים. מה המלך אינו יוצא לשוק לבדו, כך החתן אינו יוצא לשוק לבדו. מה המלך פניו מאירות כאור החמה, כך חתן פניו מאירות כאור החמה, שנאמר והוא כחתן יוצא מחופתו.

(3) שם ס"ב.

(4) לשון הכתוב – ישעי' ד, ה.

(5) ראה בכ"ז בסידור^(א) ובלקו"ת שה"ש ד"ה כי

(כבוד (וחופה) דאו"א, וכבוד (וחופה) דזו"ן) הם בחי' מקיף, מ"מ ידוע' שדוקא ביחוד זו"ן (שהוא יחוד פנימי) נמשך העצם.

ב) והנה המשל הראשון הוא מהשפעת רב לתלמיד, וסדר ההשפעה הוא כמו שארזו"ל⁷ דמקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ובדחו רבנן ולבסוף יתיב באימתא ופתח בשמעתא, דהמילתא דבדיחותא שקודם הלימוד [שהו"ע שיחת חולין של

אמנם בחי' שפע הב' הוא בחי' השפעה גשמי' ביחוד דו"ג, דהטפה הנמשכת ממוח האב עם היותו שהיא טפה גשמי' מכל מקום הרי היא נמשכת מעצם מוח האב, והיא בבחי' שפע עצמי.

וכן הוא ברוחני, הטפה נמשכת מעצם ומהות כח המשכיל כמו שהוא בעצם קודם שיתפשט בבחי' התחכמות כו', לכן בהשפעה זו הרי מתהווה מוחין אצל הולד עם נפש שכלית להשכיל כל מיני שכל בדומה למהות כח המשכיל של האב, עד שיכול להיות שיהי' גם יפה כח הבן מכח האב כו', והיינו משום דבהשפעת הטפה נמשך בזה כל עצמות העלם הנפש של האב, אשר מצד שלימות הנפש יש בו הכל . . . ולכן הגם שבהאב נמשכה ההמשכה הנעלמת בכח המשכיל על דרך משל באופן כזה וכזה, מכל מקום בהשפעתו לבנו על ידי הטפה להיותה נמשכו מהעלם עצם הנפש שלמעלה גם מההמשכה הנעלמת, יוכל להיות שיהי' המשכת ההמשכה הנעלמת באופן נעלה יותר מהמשכתה אצל האב כו', (וזה תלוי בזכות האב וכנ"ל דאופני הגילויים י"ל שתלוי בזכות כו') הרי דבהשפעת הטפה נמשך עצם כח האם עד שגם העלם עצם הנפש נמשך בהשפעה זו כו'.

וזהו הפרש בין ב' בחי' השפעות הנ"ל, דהשפעת השכל מהרב לתלמיד וכן השפעת השכל בעצמו, הגם שהוא שפע רוחני מ"מ הרי הוא הארה לבד ולא עצם, ולכן לא יהי' מזה שום הולדה והוי' חדשה, משא"כ ביחוד דו"ג בהשפעת הטפה, אם שהוא שפע גשמי מ"מ הי' שפע פנימי ועצמי, שהעצם נמשך בהשפעה זאת, ולכן יהי' הזה הולדה והוי' חדשה שיוליד בדומה לו נפש שלם.

[ב] ראה מילואים ב' (ע' טז).

(7) פסחים קיז, א. וש"נ.

[הגמרא מונה במעלות השמחה וביניהם לימוד תורה מתוך שמחה. שואלת הגמרא והרי אמר רב אשר צריך ללמוד ביראה? עונה הגמרא ב' תירוץ: א) על הרב ללמוד מתוך שמחה ועל התלמיד ראוי שתהא

(6) ד"ה שמח תשמח תרנ"ז ע' 90 ואילך (סה"מ תרנ"ז ע' רסז)^[8]. ובכ"מ. וראה גם לקו"ת שם מ, רע"א^[9].

[א] יש ב' מיני זיווגים, הא' בחי' זיווג תמידי דלא פסיק לעלמין כו', והוא כדי להחיות העולמות לבד בלתי התחדשות, והב' הוא לחדש העולמות ולהוליד נשמות חדשות לגמרי כו', ואינו מתמידות רק לפרקים כמו בשבת ויום טוב . . . ויחוד דח"ב נקרא רוחני (והוא ענין בחי' זיווג נישקין) ויחוד זו"ג הוא בחי' יחוד גופני כו'.

ויש מעלה ביחוד דח"ב שהוא תמידי מה שאין כן יחוד דזו"ג הוא לפרקים כו', ויש מעלה ביחוד זו"ג שהוא בחי' גילוי אור עצמי, מה שאין כן יחוד דח"ב הוא בחי' הארה לבד כו', ולכן ביחוד ח"ב לא יש התחדשות, מפני שהוא הארה לבד, מה שאין כן ביחוד זו"ג להיותו בחי' גילוי אור עצמות אוא"ס, לכן נמשך משם להוליד נשמות חדשות.

. . . ולכאורה אינו מובן מפני מה ביחוד אר"א שלצורך קיום העולמות, שהוא בחי' יחוד רוחני, לא יהיה מזה הולדת דבר חדש כי אם קיום הישנות בלבד כו', ויחוד זו"ג שהוא בחי' יחוד גופני יהי' מזה דוקא התהוות תולדות חדשה והוא לידת הנשמות.

אך הענין הוא דהנה מבשרי אחזה אלוקה, דאנו רואין באדם למטה שיש ב' מיני השפעה, הא' בחי' השפעה רוחנית כמו השפעת הרב לתלמידו, שעם היותו משפיע לו דבר שכל וחכמה כו', מכל מקום אינו נשפע לו בזה עצמות המשפיע כי אם הארה לבד ממנו. והראי' שהרי אנו רואים דהגם שבהשפעתו נתוסף שכל להתלמיד, מכל מקום לא יתהווה מהשפעה זו איה התהוות חדשה . . . דכל בחי' המשכת שכל והשגה אינו בחי' מהות ועצמות כח השכל ממש, כי אם הוא בחי' הארה בלבד כו'. ולכן נקרא כללות ענין השפעת השכל בשם השפעה חיצונית, הגם שהוא בחי' השפעה רוחני' מכל מקום הוא בחי' הארה חיצוני' בלבד ולא בחי' מהות ועצם הדבר כו'.

ת"ח שצריכה לימוד⁸] היא חיצונית בלבד, אמנם השפעה זו היא הקדמה לההשפעה פנימית (דפתח בשמעתא) כי דוקא עי"ז נעשה פתיחת הלב והמוח של התלמיד שיהי' כלי לקבלה לההשפעה פנימית. והנה מקור משל זה הוא מאדמו"ר האמצעי בתורת חיים⁹ [אלא שבתו"ח לא הובא זה כמשל להענין דלכה דודי. ובד"ה סמוכים לעד פר"ת¹⁰ (המאמר שאמר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע ביום הולדתו (כ' מ"ח) האחרון בעלמא דין) מקשר בדרך אפשר ("ואפשר שז"ע כו"י) הענין דמילתא דבדיחותא להענין דלכה דודי. ובד"ה לכה דודי השמיט כ"ק מו"ח אדמו"ר תיבת "ואפשר" וכותב זה בפשטות¹¹], ובתו"ח שם (לאח"ז¹²) מבאר, דשרש ענין השחוק הוא מתענוג הפשוט שבלתי מורכב כלל. ומזה מובן, דשרש של מילתא דבדיחותא (שהוא תענוג הפשוט) הוא למעלה מהשפעת השכל

ששרשו בעצמות מקור התענוג שלמע' מכל תענוג מורכב ברצון ודבר מה רק פתיחת הנפש בעצמותה ממש וכנ"ל בשחוק שעושי' לפני המלך בעת שמחת לבו מבשורה נפלאה כשישמח ביתר מכפי המדה דוקא . . . ולפי ששרש השחוק בא מפתיחת הלב ביותר. ע"כ כדי לפתוח הלב בחכ' וכה"ג מגדיל השחוק והחזויה במלתא דבדיחותא דוקא קודם. כמו שמצינו בגמ' דרבא הוי א' מלתא דבדיחותא וקא בדחי רבנן ואח"כ פתח בשמעתא כו' כדי לפתוח לבם בבדיחותא זו באה' וחזויה חכ' התורה האלקי'.

(10) ס"א (נדפס בקונטרס בפ"ע – קה"ת תשי"ב [ואחר"ז נדפס בסה"מ פר"ת ע' קמח. המו"ל].
 (11) וידוע ג"כ הסיפור, שבאחד המאמרים שאמר כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע ביחידות לבנו כ"ק מו"ח אדמו"ר אמר ענין (משל מכת הציור שבנפש) בדרך אפשר, ואח"כ הי' כ"ק מו"ח אדמו"ר אצל חותנו הרה"ח וכו' ר' אברהם בקעשענוב, ובקשו לחזור דא"ח, באמרו: עפן נאָר אויף דעם קראָן וועט זיך שוין גיסן, וחזר את מאמר הנ"ל וגם ענין הנ"ל בפשטות. כשחזר לליובאוויטש סיפר לאביו את כל המאורע, ושאלהו כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, הא מנין לך? הרי אמרת' רק בדרך אפשר? וענה לו: מה שאצלך בדרך אפשר נעשה אצלי דבר ודאי.
 (12) ס"י"ב (ה, ג).

הביטול וההעלאה מיש לאין הוא ענין דבר מחודש ונפלא, ופלא גדול מאוד להיותו היפך סדר המוטבע בהשתלשלו' מעצמו' המאציל, וכל דבר מחודש ונפלא ביותר יקבל מזה תענוג נפלא יותר גדול מן התענוג שברצון הקדום בבחי' חפץ חסד הראשון הנ"ל. ויובן זה עד"מ מן השחוק שעושי' לפני המלך מדברים מחודשים ונפלאים ביותר שלא לפי הטבע וסדר

אימת רבו עליו. ב) שני ההוראות נאמרו אודות הרב, לפני שפותח דבריו ראוי להקדים דברים המשמחים ולאחר שהחל ללמד יש לדון מתוך אימה ויראה] כי הא [דוגמא לכך מצינו במנהגו של] דרבה, מקמי דפתח להו' לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ובדחי רבנן, לטוף יתיב באימתא ופתח בשמעתא [לפני שהיה פותח דרשתו היה אומר דברים משמחים ולאחר מכן היה יושב באימה ומתחיל דרשתו].

(8) סוכה נא, ב, ע"ז יט, ב^א].

[א] אמר רב שאפילו שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה תלמוד [כדי להתלמד לדבר בלשונם שהוא בלשון נקיה ועושר ומרפא. רש"י] שנאמר ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח [הוי דבר קל שבאילן וכתוב לא יבול כלומר לא ילך לאיבוד. רש"י].
 (9) ד"ה ואלה תולדות ס"ו (ב, ד).

שרש מדת השחוק . . . נופל מבחי' פסולת השמחה ועונג האה' האלקי' שאזעו"ז כו', דאנו רואים שגם באה"ר בתענוגים בהתענג על ה' בהתפעלו' עונג ושמחה יתירה באלקות למע' מן הטעם והתבוננו' שהי' לו בתחילה, יבא ג"כ לבחי' שחוק, כמו בצדיקים הגדולים כאשר תשמח נפשם באלקי' ביתר מכפי המדה באיזו דבר שמחה של מצוה או בתענוג האלקי' בנפשם בעבודה שבלב ומוח בהתגברות גדולה ביתר מכפי המדה יבאו לבחי' השחוק.

כמו בודו המלך שהי' מפזז ומכרכר בכל עזו, ואמר ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני ושחקתי לפני ה'. וכמו לע"ל דכתיב אז ימלא שחוק פיניו כו'. וכמו שמצינו בגמרא בר"ב שסמך גאולה לתפלה ולא פסק חוכא מפומא כולא יומא . . . שענין השחוק הזה בא מענין ריבוי התענוג בנפשו במה שסמך גאולה לתפלה עד שבא לכלל תענוג מפולש בנפשו שהוא סיבת השחוק

שלח"ז (שהרי התענוג שבשכל הוא תענוג מורכב). אמנם מ"מ ה"ז רק בחי' חיצונית, וע"י ההשפעה פנימית מגיעים לעילוי נעלה יותר. והענין הוא דבתענוג הפשוט גופא יש ב' דרגות¹³, תענוג הפשוט המורגש ותענוג העצמי הבלתי מורגש. ודוקא ע"י ההשפעה פנימית, שהתלמיד מקבל בפנימיותו, מגיעים לתענוג העצמי הבלתי מורגש. ולכן ארו"ל¹⁴ ומתלמידי יותר מכולן.

ג) ומשל' הב' הוא מבו יניק וקטן שאביו רוצה להשתעשע עמו פא"פ והרי התינוק הוא קטן, צריך האב להשפיל את ידיו כו' להרים בנו הקטן בכדי שיוכל להשתעשע עמו בקירוב פא"פ. והגבהת התינוק הוא רק ענין חיצוני, והוא רק הקדמה להקירוב פנימי שלח"ז (השעשועים כו'). והנה מקור משל זה הוא באו"ת להה"מ¹⁵, ושם ישנה

והזות כל העצמיות ממש . . . דהתפעלות באברים חיצוניים, כמו המספק בידיו, וכ"ש המרקד ברגליו, ממילא בלי הכנה (כאשר הוא בלא שיר), ה"ז מצד הזות עצמות נפשו, שאין גם בחי' התענוג דשיר פשוט יגיע לאמיתתו כמו שהוא כו', ומ"מ ה"ה בא במורגש בריקוד ותנועות אברי' במורגש.

. . . אבל מדרי' הב' דעוה"ב הוא שיתעלו נש"י בבחי' עצמות התענוג הנעלם שבעצמות א"ס ממש, שנק' שעשועים העצמיים ממש, שלא בא בגילוי כלל בבחי' עונג מורגש אפי' בטעמי תורה, רק נשאר בבחי' מקיף והעלם.

[ב] ראה מילואים ג (ע' טז ואילך).

14) תענית ז, א. וראה לקמן סעיף ז'.

עץ חיים היא למחזיקים בה, לומר לך מה עץ קטן מדליק את הגדול, אף תלמידי חכמים קטנים מחדדים את הגדולים, והיינו דאמר ר' חנינא הרבה למדתי מרבתי, ומחבירי יותר מרבתי, ומתלמידי יותר מכולן.

15) פה, סע"ד (עוה"פ (הושע יא, ג) אנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו].

אנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו. עד"מ האב שאין בנו הקטן יכול לעלות על ידיו מגביה אותו, ואח"כ כשמחזיק אותו משתעשע בוקן שלו, כך האדם אינו יכול להתדבק בהש"ת, והש"ת מניח אהבה ויראה ללבו של אדם שהם נקראים ידים, כמו ביד נתון אדם לחבירו, כך על ידי מה שעובדים את הקב"ה באהבה ויראה כי בלא דחילו ורחימו לא פרכת לעילא, מביאים שפע בכל העולמות, וכשמדבק האדם ע"י מדותיו אהבה ויראה להש"ת, אזי הוא כביכול ממשך מדותיו יתברך רחום וחנון וגו', והמדות נקראים דיקנא ושערות כי הם מותרות,

העולם כלל, שמוה דווקא יקבל המלך עונג ושעשועים גדולים יותר מכל התענוגים שבגדולת המלך ובכל תענוגים ורצונ' שלו בכל עניני המלוכה ויפנה מכולם להתענג מדבר זה מחודש והוא השחוק שעושין לפניו. . . ושרש הענין הוא לפי שיש ב' מיני תענוג, א' תענוג מורכב בדבר מה כמו ברצון של חסד להשפיע, וכתענוג שבחכ' ובמדות ובמלוכה וכה"ג. והב' תענוג הפשוט שבלתי מורכב כלל ברצון. וזהו שמלושב בתענוג הבא בשחוק שעושים דבר פלא שאינו מורכב באיזו רצון כלל, רק אדרבה מביטול היש לאין, כמו שעושין שחוק בחיות הנלחמים שמעמיד" אותם שינצח ול"ז כו' כמ"ש במ"א בענין מה שיעשה לע"ל לצדיקים בלוית עם שור הבר כו' וככל השחוק ששרשו בחי' תענוג מפולש שהוא למע' מכל תענוג פנימי ג"כ.

13) המשך תרס"ו ע' צט ואילך¹⁶. ד"ה וחי' כי

תבוא תרע"ה (בהמשך תער"ב ח"ב)¹⁷.

[א] כללות בחי' התענוג דלע"ל, שיהי' בבחי' שיר פשוט, דהיינו בחי' העונג הפשוט דעצמות הנפש שמצד העלם העצמות דאוא"ס, שאינו בא במורכב.

אך הנה בשיר של תענוג הפשוט זה יש ב' מדרי'. הא' בחי' עונג הנעלם הבא במורגש דוקא. והוא כמו שאנו רואים שגם שיר פשוט ועצמי הזה מעצמות הנפש ממש, הרי בא בהגשמה ממש בהבל הלב בשר, וכמ"ש לבי ובשרי ירננו כו', וכמו בשירת הים, שיהי' בבחי' ראיית המהות ממש ומ"מ ה' שירה בדיבור כו', והיינו שזהו מה שתענוג העצמי שבעצם הנפש בא בהגשמה דוקא.

וכמו שמצינו בדוד דכתיב ודוד מפזז ומכרכר כו', בבחי' התפעלות עצמי ממש, וכריקוד בעת שמחת בית השואבה בלא שיר כלל, שהריקוד מורה על התפעלות

הוספה (שלא נעתקה בהמאמר¹⁶), שהקטן "משתעשע בזקן שלו" (של האב). וי"ל שבוה מרומז, שהמשכת המקיף (שקודם ההשפעה פנימית¹⁷) היא למעלה מהשתלשלות, דזקן הוא י"ג תיקוני דיקנא, י"ג מדה"ר שלמעלה מהשתלשלות. אלא מ"מ יש להם איזו שייכות להשתלשלות, כמש"נ¹⁸ זכור רחמיך גו' כי מעולם המה [שלכן נק' בשם "מדות" מלשון מדידה¹⁹]. גם ידוע בענין השערות שהוא הארה בלבד. אמנם ע"י ההשפעה פנימית שלאח"ז (אף שהיא למטה מבחי' מקיף) נמשך העצם שלמעלה מהמקיף (ע"ד הנ"ל סעיף א' במעלת יחוד זו"ן (שהוא יחוד פנימי) על יחוד או"א כביאור אדמו"ר הצ"צ בכ"מ²⁰ בזה).

ד) ועד"ז הוא בעבודה (כמו שמבאר בהמאמר²¹), שהתחלת עבודת האדם בכל יום היא עבודת התפלה, כמש"נ²² חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא, אל תקרי במה אלא במה²³, ובי' אדה"ז ואדמו"ר מהר"ש²⁴ דקודם התפלה נחשב האדם כמו במה. ותפלה הוא לשון התחברות²⁵, שע"י התפלה מתקשר האדם באלקות.

אך ע"י שהאור מתצמצם במדות הללו, מתקבלים במקבלים.

. . כדמיון מדותיו של האדם התחתון שמגבילים אורו ושפעתו העצמית כו', דהנפש עצמה מובדלת בערך מבחי' חו"ג, וכמו"כ אור שפעו העצמי לא יש בו בחי' התחלקות דחו"ג, וכידוע דבהאור העצמי דנפש אין הכוחות בבחי' התחלקות, וגם תהיה ההשפעה משם בבחי' בלי גבול, והמדות הן כחות השייכים אל הגילוי לזולתו, ה"ה בבחי' הגבלה והתחלקות דחו"ג, והשפעת החסד והגבוה הוא במדה מוגבלת כו', וה"ה מגבילים את בחי' אור שפעו העצמי להיות בבחי' גבול.

(20) ראה במפתחות ל'ס' הצ"צ.

ראה מילואים ד (ע' יח ואילך).

(21) ס"ג.

(22) ישע"י ב, כב.

(23) ברכות יד, א.

אמר רב הכל הנותן שלום לחבירו קודם שיתפלל כאלו עשאו במה שנאמר חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא אל תקרי במה.

(24) לקו"ת פנחס עט, ד^[א]. הקדמה ללקו"ת לג"פ לאדמו"ר מהר"ש.

[א] חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא, א"ת במה אלא במה. פ"י חדלו לכם, לשון הבדלו עצמיכם מן בחי' אדם כזה שנשמתו רק באפיו שלא יכלה להתפשט בכללות גופו, כי במה נחשב,

כי העצמיות אינו צריך לשום מדה כי הוא א"ל אף בלא המדות רק העולמו' צריכין שיהי' רחום ותנון וכו', שאלמלא כן לא היה להם קיום, לפיכך הם רק לצורך העולמות שהם לא עצמיות.

(16) ועד"ז בלקו"ת פינחס פ, ב. ד"ה סמוכים לער

שם.

(17) בכללות השעשועים הו"ע הקירוב פנימי (כנ"ל. מד"ה לכה דודי תרפ"ט). אבל בערך הלימוד והשפעות פנימיות דהבן מאביו וכיו"ב, גם זה קירוב חיצוני.

(18) תהלים כה, ו. וראה ד"ה אשר ברא תרפ"ט

פ"ג (ברדושי תהונה שם – כג, א).

זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה, דרחמים וחסדים שייכים אל העולמות, וזהו דכתי' הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, דהודו לה' כי טוב, שהוא טוב בעצם וחפץ חסד הוא, וכמאמר (תחלת ע"ח) כשעלה ברצונו ית' לברוא את העולם כדי להטיב לברואיו, דכל ענין בריאת והתהוות העולמות הוא רק להטיב לברואיו, ופעולת הטוב הוא דוקא כאשר יש מי אשר עליו יתפשט מדת החסד והרחמי'.

(19) אוה"ת וירא צג, ב. המשך תרס"ו ע' רפה.

[א] מדות הוא ע"ש הגדה והצמצום, למדוד שיעור ומדה בבחי' מדה וגבול להארת או"א' למטה . . ואם לא שהיה או"א' מתלבש בבחי' המדות דו"א הללו המגבילים ומצמצמים אורו במדה וגבול, לא היו המקבלים יכולים לקבל אור שפעו הבטלי מוגבל,

וסדר התפלה הוא, שמקודם צ"ל הקירוב כללי (המשכה חיצונית) [כמו שמבאר ענינו בהמאמר²¹], ואח"כ נעשה הקירוב פנימי, שהאדם מתקשר לאלקות באופן כזה שממשיך אלקות בכל עניניו הגשמיים. ויובן זה [מה שע"י התפלה בתחילת היום ביכלתו לקשר כל העניינים הגשמיים ולעשותם כלים לאלקות] ע"פ מה שביאר הבעש"ט²⁶ ענין איסור שאילת שלום קודם התפלה²⁷, שהוא ע"ד מ"ש בכתבי האריז"ל²⁸ בענין כיבוד אה הגדול²⁹, שהוא מפני דרוחא הוא דשבק בגוי', שבבן הא' יש רוח האב יותר משאר הבנים, וכל שאר הבנים נוטלים מרוחא דאב ע"י בן הראשון. ומצד רוח האב שבאח הגדול מחוייבים הם לכבדו כמו שהם מחוייבים בכבוד האב [שלכן למדין²⁹ דין זה מהפסוק³⁰ כבד את אביך דוקא, כי כבוד אה הגדול נכלל בכיבוד אב]. וכמו"כ הוא בנוגע למחדו"מ של האדם במשך כל היום, שכולם מסתעפין ונמשכין אחר הדבור הראשון, ולכן דבור [וכן מחשבה

ולכן יזהר האדם שיקדש ויטהר דיבורו הראשון (בקומו), ויוכר מחשבתו הראשונה דבוקה בקדושה, כדי שימשיך אלי' כל שארי הדבורים שאחריה. ואח"כ כשיעמוד בתפלה מתוך שמחה של מצוה (כנ"ל) כמו שקידש דיבורו ומחשבתו כנ"ל, בודאי יהי' נענה בתפלתו.

[27] ברכות שם^[8]. טושו"ע (ואדה"ז) או"ח ספ"ט ס"ב (פ"ג)^[9].

[א] ראה פיענות להערה 23.

[ב] כיון שהגיע זמן תפלה, דהינו משעלה עמוד השחר, אסור לאדם להקדים לפתח חברו לתן לו שלום, ורמז לדבר שנאמר חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא, כלומר במה חשבתו לזה שהקדמת כבודו לכבודי.

[28] שעמה"צ פ' יתרו^[8]. ל"ת פ' וירא. וראה זח"ג פג, א^[9].

[א] כבר ידעת מ"ש בסבא דמשפטים, כי בביאה ראשונה של אדם, שדי רוחא בגוה. . ואמנם זה הנפש אינו נתן לה עד ויוגא קדמאה דבעלה עמה, ואז יהיב לה נפש ועי"ז נשאר בחי' נפש דבעלה ביסוד שלה, והוא המעלה אחר כך בכל שאר זיווגים את המ"ג, לכן אין האשה מתעברת בביאה ראשונה, כי בביאה ראשונה עושה אותה כדי שתהיה כלי ראוי לקבל טפה הזרעית.

. . ושומר כלל זה בידך, כי אותן הראשונים נקרא רוחא דשדי בגוה, והם הכלי והרוח המעלה מ"ג, אך אלו חדשות הם המ"ג עצמם ממש. והנה מאלו המ"ג חדשים נעשה הולד.

אך עכ"ז דע לך סוד נפלא, כי אין לך שום ולד בעולם שאינו לוקח מאותו הרוח קדמאה איזה מעט.

כמו הבמה נראה ונגלה הישות שלו ודבר בפ"ע, כן בו ג"כ גברה חומר הישות שלו עד שאינו מתבטל כלל מפני אור ה' הוא אור נשמתו אשר באפיו.

לכן אסור לאכול קודם התפלה. כמאמר רז"ל לא תאכלו על הדם, לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם, בכדי שלא ליתן סטרא דדמא בישא לשלוט בו ושוב לא יכול להאיר בו כח נשמתו לגמרי. לכן תקנו לנו ברכת השחר כמו מלביש ערומים מתיר אסורים המכין מצעדי גבר נחמת שאצל אדם בחינת אדמה לעליון כל כחותיו אפילו להלביש בגד ומנעל הכל הוא כח שם הוי' ב"ה ואין דבר חוץ ממנו.

[25] תו"א תרומה עט, ס"ע"ד. ובכ"מ.

תפלה הוא ל' חבור כמו נפתולי נפתלתי. ובלשון המשנה התופל כלי חרס שמתחברים במקורם שבעולם האצי'. וכן בעבודת ה' היא התקשרות ודבקות הנפש בשרשה.

[26] כתר שם טוב (הוצאת קה"ת סרי"ב).

ענין איסור אפי' שאלת שלום קודם התפלה, כי ידוע שהעולם נברא ע"י מחשבה ודיבור ומעשה, וראשית הכל הוא המחשבה, והדיבור הוא ענף המחשבה, והמעשה הוא ענף הדיבור. וכמו כן האדם בקומו משנתו שהוא נעשה (כמ"ש) חדשים לבקרים, אם ידבר תחלת דבריו הרשות, (וכ"ש) [ופשיטא] דברים אשר לא כן, אף אם יתפלל ויעסוק בתורה אח"כ, הכל מסתעפין ונמשכין אחר הדיבור הראשון. כי כמו שהדיבור הוא ענף המחשבה וטפילה אליו, כן הדיבור השני אל הראשון, כמ"ש בזהר ובכתבי האריז"ל בענין כיבוד אה הגדול [מפני שאח הבכור נוטל חלק העיקרי ושאריו אחיו הם המסתעפין ממנו וענפים אליו, כן הוא כאן].

ומעשה] הראשון של האדם בקומו משינתו צ"ל בעבודת ה', שע"ז ממשיך קדושה בכל המחזור"מ שלו במשך כל היום כולו. והנה דוקא ע"ז שהקירוב פנימי שלו לאלקות (בעת התפלה) הוא באופן כזה שממשיך אור אלקי בעניניו הגשמיים עד שעושה אותם כלים לאלקות מגיעים למעלה יותר, כידוע³¹ בענין ורב³² תבואות בכח שור.

(ה) וכמו כן יובן גם בענין המשכת הז"א במלכות (יחוד זו"ן), שהסדר בזה הוא (כנ"ל ס"א) אשר מקודם צ"ל ההמשכה חיצונית ואח"כ ההמשכה פנימית. דגם ההמשכה חיצונית היא המשכה נעלית ביותר (ע"ד הנ"ל ס"בג), שהיא בחי' מקיף שלמעלה מהשתלשלות וכלים (ולכן אינה נקלטת בספירת המלכות בפנימיותה לפי שהיא למעלה מהגבלת הכלים שלה). אבל מ"מ, המשכה זו היא בחי' חיצונית, שהיא רק הארה בלבד. משא"כ ע"י ההמשכה פנימית, שמתקבלת במלכות בפנימיותה, מגיעים למעלה יותר (מבחי' המקיף). והענין הוא, דשרש המלכות הוא למעלה משרש ז"א³³. דשרש הז"א הוא מחיצונית הכתר ושרש המלכות הוא מפנימיות הכתר. והגם שגם בז"א איתמר³⁴ ז"א

מפני שור שבאופנים כנ"ל. ולכן כחה רב ועצום ויש בה בכח בחי' רעש גדול יותר מבנפש אלקית, לפי שבשרשה היא גבוה יותר מבחי' לפני מלך מלך לבני' כו'.

(32) משלי יד, ד.

(33) ראה בכ"ז – סה"מ תרנ"ט ע' יא.

שרש המלכות . . למעלה מבחי' ז"א, וכידוע דשורש המל' הוא ברדל"א.

והגם דז"א ג"כ בעתיקא אחיד ותלי', י"ל דאינו מבחי' עתיק ממש, כ"א מבחי' א"א, וא"א מעתיק, וכמ"ש בע"ח שער א"א פ"ח, דמ"ש ז"א בעתיקא אחיד ותליא, היינו כי ז"א יונק מכתר [ד] א"א, וא"א ממוחא דע"ק ע"י המזל היורד משם כו', וגם ע"ז אמר תליא לבד, כמ"ש בע"ח דקדוק לשון אחיד ותלי', דעל שרש הז"א בבחי' נה"י דא"א וחצי הת"ת אומר אחיד, כי הוא אחיד שם ממש בנה"י דא"א, אבל מה שיונק מכתר דא"א הוא רק תליא ולא אחיד ממש כו'.

ובחי' המל' דשרשה ברדל"א י"ל שהוא בבחי' עצמות עתיק, וגם י"ל שהוא בכח אחיד וכמא' כ"ע איהו כתר מל' כו', הרי בחי' כתר עליון איהו כתר מל' ממש, ולכן בחי' מל' דאצ"י נעשה בבחי' עתיק לבריאה. וא"כ בהכרח לומר שיש בחי' עתיק בבחי' מל'.

(34) ראה זח"ג רצב, א.

שרש והתאחדות הז"א (מדות) בעתיק נעלה יותר משרש והתאחדות או"א (מוחין):
א"ב ואים – חכמה ובינה מהאי מוחא נפקו שרשם

נמצא, כי בן הראשון לוקח מ"ן שלו, עם מעט מההוא רוח דשדי בגוה. ואחריו בן הב', לוקח ממנו, וכן עד תשלום כל הבנים שיולדת האשה, וכאשר נשלם ההוא רוחא, ואין בה עוד מאותן הראשונים, הנקרא ההוא רוחא דשדי בגוה, וכאשר נפסקו ונגמרו כי ילדה כל הבנים, וכ"א נטל חלקו אז נפסק ההוא רוחא, ואין האשה יולדת יותר, ואז חדל להיות לשרה אורח כנשים.

[ב] ראה מילואים ה (ע' יט).

(29) כתובות קג, א.

(30) יתרו כ, יב.

(31) ראה לקו"ת האזינו עה, ב. ובכ"מ.

האופנים דוקא הוא שאומרים ברוך כו', אבל השרפים אומרים מכה" . . שממשיכים מבחי' איה מקום כבודו, מה שאינו מושג, שיהיה בבחי' ברוך, ונמשך להיות גילוי ח"ע למטה ממש.

. . והכח שיש להם להמשיך התגלות זו, הוא מחמת הרעש הגדול שלהם שהם מתנשאים למעלה מעלה עד רום המעלות כנ"ל, והיינו מפני ששרשן מאד נעלה רק שנפלו כו'. וע"ז נאמר רוב תבואות בכח שור, שמבחי' פני שור שבאופנים שבמרכבה נמשכו רוב תבואות, דהיינו ריבוי ותוספת הארה למעלה מעלה מא"ס ב"ה ממש.

והנה עדי"ז ביתרון הכח שיש לבי' אופנים על בחי' שרפים, עם היות שהשרפים בבריאה והואפנים בעשייה, כך עדי"ז יובן בענין נפש הבהמית לגבי נפש האלקית. כי הנפש הבהמית החיונית שבאדם נלקחה

בעתיקא אחיד ותליא, הרי ידוע שאין הכוונה בזה על עתיק ממש (רק חיצוניות עתיק). משא"כ שרש המלכות היא בפנימיות עתיק, רדל"א³³. אבל מ"מ, מצד ירידתה למטה הרי שרשה הוא בהעלם, וגילוי שרש המלכות הוא ע"י ז"א דוקא³⁵, ועי"ז גופא ספירת המלכות מתעלית למעלה מ"זא. וזהו"ע סדר ההמשכה, דתחילה צ"ל המשכת הז"א במלכות באופן שירוגש ענין הז"א שלמעלה ממלכות (שדוקא ע"י הוא גילוי שרש המלכות). אבל מ"מ, מכיון שההמשכה היא מצד (מעלת) ז"א, יש לה שייכות להשתלשלות [ע"ד הנ"ל (ס"ג) בענין י"ג ת"ד]. ודוקא ע"י ההמשכה פנימית שמתקבלת במלכות בפנימיותה, הרי מכיון שהמשכה זו היא מצד (מעלת) המלכות, הרי מגיעים עי"ז לשרש המלכות שלמעלה משרש ז"א, ועד שהמלכות משפיע בז"א, אשת חיל עטרת בעלה³⁶.

ו) ויש לומר שזהו ג"כ הביאור בזה שמביא (בתחילת המאמר) ב' קצוות בענין השבת, דהשבת נק' מלכה שהיא ספירת המלכות שלמטה מכל הספירות ומקבלת מהן, כמאמר³⁷ סיהרא לית לה מגרמה כלום [וכמאמר רז"ל³⁸ (גבי שבת) דדוקא מי שטרח

מז

ההולדה וההוי' עצמה היא מכח טפת המ"ן, אלא שבא ע"י טפת הדכר להיות ההולדה בגילוי בפועל כו'. והנמשל מזה יובן למעלה בענין הוויית הנשמות וכמו"כ בהוויית העולמות, דגוף ועצם ההתהוות הוא מבחי' מל' דוקא, מכח עצמה, מצד שרשה ומקורה בבחי' העלם העצמי דא"ס עצומה, אשר הוא לבדו בכחו ויכולתו להוות מאין ליש כו'.

אמנם גילוי ההתהוות הוא ע"י איהו שמתייחד עם גרמוהי, דהיות בחי' הז"א בד"פ [בדרך פרט] ובחי' גילוי הקו בכלל, שהוא בחי' גילוי העצם, דאם היותו בחי' הארה לבה ולא עצם, אבל מצד מעלת הגילוי שבו, ע"י נמשך גילוי כח התהוות שבבחי' עצמות. דבעצמות המאור הוא בבחי' העלם העצמי כו', וכח העצמי הזה ניתן בבחי' מלכות (שהיא מושרשת שם כו'), והוא ג"כ בחי' העלם במל'.

וע"י בחי' ז"א שהוא בחי' גילוי העצם, נמשך גילוי כח ההתהוות, והוא המעורר את כח ההתהוות בבחי' מלכות להיות התהוות מכח עצמה מצד שרשה ומקורה כו'.

ונמצא, שעצם ההתהוות הוא מבחי' המלכות מכח עצמה, אלא שבא ע"י ז"א להיות ההתהוות בגילוי בפועל.

36) משלי יב, ד.

37) זח"א רמט, ב, ובכ"מ.

לית לה נהורא לסיהרא מגרמה – אין לה ללכנה אור משל עצמה אלא מה דיהיב לה שמשא – אלא מה שנותנת לה השמש.

באריך אנפין ומשם יצאו והתגלו, כעת הם אתכלילו במזל כלולים במזלות (תיקונים) שבדקנא דאריך וביה תליין וביה אחידו – ובו הם תלויים ומאוחדים. לעומתם ונעלה מהם ועיר אנפין ששורשו הוא בעתיקא קדישא תלייא ואחיד והוא שרשו ובו מאוחד.

35) ראה בארוכה ד"ה לכל תכלה תרני"ט.

נת"ל (בד"ה יחינו מיומים), בהמשל דיחוד דו"ג [– דכר ונוקבא] דכשם שהדכר משפיע טפת מ"ד, כמו"כ הנוקבא משפיע טפת מ"ן, ועיקר הוויית הולד הוא מטפת המ"ן, דלהיות שרש הנוקבא למעלה משרש הדכר, לזאת ניתן בה דוקא הבינה יתירה שיש בה כח ההולדה להוות הוי' חדשה כו', וטפת הדכר הוא שמברך את טפת המ"ן כו'.

אמנם גם בענין ההולדה מועיל בזה טפת המ"ד, דאם היות דעצם כח ההולדה להוות הוי' חדשה הוא בכח הנוק' דוקא, מ"מ ה"ה בה העלם.

דכמו"כ בשרשה ומקורה הוא בחי' העלם העצמי דא"ס שלמעלה מגדר גילוי לגמרי כו', לזאת, גם בטפת המ"ן, מה שיש בה כי ההולדה, שזה בא מצד שרשה בבחי' ההעלם העצמי כו', ה"ה ג"כ בבחי' העלם בה כו'. אמנם בחי' הדכר שהוא בחי' הגילוי, בבחי' גילוי העצם. ואם היות הדכר בבחי' גילוי העצם לבה, ולא עצם ממש, מ"מ יש בו מעלה מצד הגילוי שבו. ולזאת, בטפת הדכר הארת כח ההולדה בו בגילוי, אם היות שאינו כח ההולדה העצמי, שזהו בטפת המ"ן דוקא, אמנם יש בו יתרון מעלה, שבו גילוי הארת כח ההולדה כו'.

ולזאת, טפת המ"ד הוא המעורר כח ההולדה. וגוף

בערב שבת יאכל בשבת], ולאידך הרי כולהו יומין מתברכין מהשבת³⁹, היינו דלא זו בלבד ששבת מקודש מכל הימים, אלא עוד זאת, שהיא משפיעה בהם. אך הענין הוא, דז' ימי השבוע הם שבעת ימי הבנין, דששת ימי החול הם בז"א כמ"ש⁴⁰ ששת ימים עשה הוי' את השמים ואת הארץ ואיתא בזהר⁴¹ כל יומא ויומא עביד עבידתי, ושבת היא מלכות (כנ"ל). ולכן, מצד זה שהמלכות ירדה למטה, ובפרט מצד ירידתה לבי"ע דרגלי יורדות כו', השבת (מלכות) מקבלת מששת ימי החול (ז"א), שהו"ע עבודת הביורורים (ביורור הנה"ב וכל הדברים הגשמיים) דששת ימי החול. אמנם לאחרי (וע"י) עבודה זו נעשה (בשבת) עליית המלכות מבי"ע עד עלי' לשרשה ומקורה, ואז מתעלית למעלה מז"א עד שמשפעת גם לכל ששת ימי החול (ז"א), דמיני' מתברכין כולהו יומין.

ז) וזוהו לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה, שהוא בקשת נש"י שתייה' המשכת הז"א במלכות. דתחילת ההמשכה היא לכה דודי לקראת כלה, הליכה בלבד, ועי"ז פני שבת נקבלה, שהוא ההמשכה פנימית, פני שבת⁴², שמתגלה בחי' פנימיות המלכות ועד כמו שהיא מושרשת בעתיק. ולכן נקבלה לשון רבים, שגם ז"א מקבל (משרש ה) מלכות⁴³, אשת חיל עטרת בעלה. וכמו שהוא למעלה בז"א ומלכות, עד"ז הוא בכל משפיע ומקבל, שע"י המקבל נתוסף בהמשפיע, ומתלמידי יותר מכולם. ובפרט בחתן וכלה למטה, שדוקא ע"י ההמשכה פנימית, הנה אשת חיל עטרת בעלה, והכל הי' מן העפר⁴⁴. שע"ז נמשך כח הא"ס בדור ישרים יבורך בכנים ובני בנים עוסקים בתורה ומצוות.

עשה את עבודתו בימוי בבריאת שמים וארץ (חסד ביום ראשון גבורה ביום שני וכעד"ז (מק"מ) ואקרון יומי מלאכה.
 (42) ראה ד"ה סמוכים לעד הנ"ל (ע' 6). [סה"מ פר"ת ע' קנא"ב. המו"ל].
 ראה מילואים ו (ע' יט).
 (43) ראה שם רפ"ב.
 ראה מילואים ו (ע' יט).
 (44) קהלת ג, כ. וראה לקו"ת שה"ש מ, א [א].

אגה"ק סוס"כ.

[א] עיקר ההולדה הוא מצד הארת והתלבשות אור א"ס שמוליד ומשפיע מאין ליש. . כמו שהזרוע גרעין א' מוציא כמה וכמה גרעינין כו', מפני שזרוע בארץ שבה יש ג"כ כח ההולדה, כי הכל היה מן העפר וארץ ממנה יצא לחם כתיב, ולזאת יש כח ההולדה גם בבהמות מפני שניזונות מצומח שנצמח מהארץ כו', וסיבת מציאות כח ההולדה בהארץ הוא משום שזרוע תחלתו בסופן.

(38) ע"ז ג, א.
 (39) ראה זח"ב סג, [א]. פה, א.
 [א] ראו כי ה' נתן לכם השבת, מאי שבת - מהו יום שבת? יומא דביה נייחין שאר יומין - היום שבו נחים ששת ימי המעשה (ו"ק דז"א), והוא כללא דכל אינון שיטא אחרנין - והשבת (בינה), הוא הכולל את כל ששת הימים האחרים, ומנייה מתברכין - וממנו הם מתברכים.
 (40) יתרו שם, יא.
 (41) ח"ג צד, ריש ע"ב. ועוד.

ששת ימים תעשה מלאכה, ששת ימים מאי עבידתייהו - מה עניינם של ששת ימים אלו שזכרו בפסוק, שמשמע שיש מצוה לעשות בהם מלאכה (רמ"ק), אמר רבי יוסי, כתיב כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ ולא כתיב בששת, והא אוקמוה - וכן העמידו כבר חכמים (שששת ימים הם כנגד חג"ת נה"י), וכל יומא ויומא עביד עבידתייה - וכל יום ויום

סיכום

לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה.

ליחוד בין חתן - ז"א, לכלה - מלכות, שני שלבים: (א) בתחילה ממשיך המשפיע המשכה חיצונית ומקיפה לחיצוניותו של המקבל, על ידי כך מכשירו לקבל (ב) המשכה פנימית.

לב' השלבים מעלה וחשיבות: השפעה מקיפה מורה על כך שהינה למעלה מכלי המקבל, אמנם ע"י המשכה פנימית מתעלה המקבל למעלה יותר - יחוד פנימי שעל ידו נמשך העצם. (א)

שני דוגמאות מביא לכך אדמו"ר הריי"צ (במאמרו ד"ה זה):

(א) בהשפעת הרב לתלמיד, תחילה אומר הרב 'מילתא דבדיחותא' לפתוח לב ומוח התלמיד בכדי שיהיה כלי לקבלת ההשפעה הפנימית. ב'מלתא דבדיחותא' אין צורך לעצמות ההשכלה, אלא עניין חיצוני והקדמה למשכן ההשכלה.

היכולת שב'מילתא דבדיחותא', הוא בכוח שורש השחוק - תענוג פשוט ומקיף שלמעלה מכלי השכל - תענוג מורכב.

אמנם בהשפעת השכל בפנימיות לתלמידים מגיעים לעילוי גבוה יותר, מפני שבקבלת התלמידים את שכל הרב, נעשה אצל הרב תענוג עצום למעלה משורש ההשכלה - תענוג עצמי בלתי מורגש, שנעלה מהתענוג הפשוט. (ב)

(ב) האב שמגביה את בנו בכדי לקרבו על מנת להשתעשע עמו, הרי שההגבה והשעשועים הינם קירוב חיצוני, ומהווה הקדמה להשפעה פנימית (כגון לימוד). אמנם לשעשוע מעלה גדולה (י"ג מדות הרחמים) אך מכל מקום הם בבחינת שייכות והגבלה, בשונה מהיחוד פנימי המגיע לעצם. (א)

וכן הוא בנמשל בהשפעת ז"א למלכות: אמנם הז"א משפיע אור נעלה שלא בערכה, אך ע"י השפעה פנימית מגלה המלכות את שורשה - עתיק אשר נעלה משורש הז"א, ועד אשר היא משפיעה אל הז"א 'אשת חיל עטרת בעלה'. (ה)

וזהו בקשת נשמות ישראל 'לכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה':

שהז"א (דודי) ישפיע במלכות בפנימיות, וע"י כך תגלה פנימיותה (פני שבת) - שורשה בעתיקא קדישא, ובכך מתעלה גם הז"א (נקבלה לשון רבים).

מעלה זו ישנה בכל משפיע ומקבל ובפרט בחתן וכלה כפשוטם שבהם נמשך כח האין סוף להוליד דוגמת מה שבעפר יש הכח להצמיח יש מאין.⁽¹⁾

מילואים

פתח דבר - הערה 3

א. טרם פתח את הדרוש "לכה דודי" באולם הישיבה "תומכי־תמימים" בעת הקבלת פנים אמר כ"ק אדמו"ר בזה"ל:

"ידוע ומפורסם אשר בעת שמחת נשואין קומען נשמות האבות מן העולם האמת, ביז ג' דורות למפרע איז בכל ישראל, און פראָן וואָס מער און מער, וואָס אין דעם איז מדריגות שונות, ובתור הזמנה לנשמות הצדיקים הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק' אשר יבאו אל החופה ולברך את הזוג, וועט מען איצט ריידן אַ חסידות וואָס אַ חלק איז פון אלטין רבין אַ חלק פון מיטעלן רבין, אַ חלק פון עלטער זיידין, אַ חלק פון זיידין דער עלטער זיידע של הכלה, אַ חלק פון עלטער עלטער זיידין של החתן, אַ חלק פון טאַטען דעם כלה'ס זיידע, האומר שמועה בשם אומרו יהא רואה כאלו בעל השמועה עומד לנגדו".

[תרגום: ידוע ומפורסם אשר בעת שמחת נשואין באים נשמות האבות מן העולם האמת עד ג' דורות למפרע, זהו בכל ישראל, ויש שבאים יותר ויותר, שבה ישנם מדריגות שונות, ובתור הזמנה לנשמות הצדיקים הוד כ"ק אבותינו רבותינו הק' אשר יבאו אל החופה ולברך את הזוג, נאמר עכשיו חסידות שחלקה הוא מאדמו"ר הזקן, חלק מאדמו"ר האמצעי, חלק מהסבא רבה [- הצמח צדק] חלק מהסבא [- אדמו"ר מהר"ש] הסבא רבה של הכלה, חלק מסבי־סבו של החתן [רבי ברוך שלום בנו בכורו של הצמח צדק] חלק מהאבא [אדמו"ר הרשב"ב] סב הכלה.

האומר שמועה בשם אומרו יהא רואה כאלו בעל השמועה עומד לנגדו].

הערה 6

ב. מה שהנשמות דוקא יש בהן כח ההולדה . ואין כן במלאכים . . להיות כי עיקר ההולדה הוא מצד הארת והתלבשות אור א"ס, שמוליד ומשפיע מאין ליש.

ואור א"ס מלוּבש בחכמה דוקא, כמ"ש הוי' בחכמה, והיינו בפנימיות החכמה. ולזאת הנשמות מפני ששרשן מפנימיות החכמה, יש בהם כח ההולדה שהוא ג"כ דוגמת בחי' כח א"ס, שמאיש א' יוכל להיות כמה דורות כו'.

וזהו ענין אור זרוע לצדיק זרוע צדקות כו' כמו שהזרוע גרעין א' מוציא כמה וכמה גרעינים כו', מפני שזרוע בארץ שבה יש ג"כ כח ההולדה, כי הכל היה מן העפר, וארץ ממנה יצא לחם כתיב, ולזאת יש כח ההולדה גם בבהמות מפני שניזונות מצומח שנצמח מהארץ כו'.

וכיבת מציאות ההולדה בהארץ הוא משום שנעוץ תחלתן בסופן . . אבל המלאכים להיות שרשם מחיצוניות בלבד, אין בהם כח ההולדה.

הערה 13

ג. גילוי בחי' עצמות התענוג, הגם שזהו ג"כ מכל אשר עשה . . מ"מ אין זה בחי' עונג המורכב באיזה דבר, כ"א הוא בחי' עונג עצמי ופשוט כו', והיינו שאין זה מנוחה הבאה לאחר העבודה ויגיעה כ"א מנוחה עצמי' כו'.

. . והענין הוא דהנה העונג שבא בעשיית המלאכה (והוא העונג הפרטי) הרי העונג הוא אח"כ מגמר המלאכה ומה שבא פנימיות כוונתו כו', והיינו שהעונג הוא רק מזה שנגמרה מלאכתו בטוב וזהו הנרגש בהעונג וע"כ הוא עונג המורכב כו', אבל העונג העצמי הוא מה

תלוי בשום דבר כלל והיא מנוחה תמידית ועצמיות כו'.

אך הענין הוא דהנה ידוע שיש שבת ושבת שבתון דביוה"כ בחי' שבת שבתון יהי' לכם כו', דשבת שבתון הוא שלמעלה משבת גם במדרי' העליונה דשבת בחי' עצמות התענוג הנל'.

דהנה נתל' (ד"ה שמור את יוה"ש) דשבת נק' יומא שביעאה היינו בחי' בינה הכוללת ג"ר [- ג' ראשונות] כו', ונת' שם בענין לקשרא שביעאה בשביעאה שיש בחי' שביעאה בכל הג' מדרי' שהשתל' נכלל בהם, והיינו דגם בעתיק בחי' שביעאה הוא בחי' בינה דעתיק הכולל ג"ר דעתיק כו', ובחי' זו היא למע' מהשתל' כו' וכמשנתל' (ד"ה שופטים) דז"ת [- ז' תחתונות] דעתיק דהיינו בחי' חיצוני' עתיק הוא שבא בהתלבשות כו', אבל בחי' ג"ר דעתיק הן למע' מהשתל' כו'.

אך כ"ז הוא בחי' ג"ר כמו שכלולים בבניה, דבינה בכלל יש לזה שייכות עכ"פ אל השתל', ולכן נת' שם די"ל דבחי' שביעאה בכל מדרי' היא שמקשר ומחבר מדרי' העליונה עם המדרי' התחתונה להיות בינה היא בחי' שכינה שמשכנת האור כו'.

אבל יוה"כ נק' יום העשור, היינו שהוא התגלות בחי' הכתר כמו שהוא בעצם ממש, לא בבחי' התלבשות בבניה כו', והיינו בנעילה דיוה"כ שהמל' עולה בבחי' פנימי' עתיק כו', וזהו"ע ה' הוא אלקים שאומרים בנעילה דז"א בעלותו לגבי עתיקא כאלקי' יחשב כו'.

. . ומעין זה הוא בשבת בסעודה שלישית דשבת שהיא סעודתא דזעיר אנפין, ונתל' שזהו שבחי' ז"א עולה בג"ר דעתיק והיינו בבחי' פנימי' ועצמי' עתיק, ושם הוא ההמשכה דבחי' פנימי' עונג העליון היינו בחי' עונג העצמי הבלתי מורגש כו', וזהו שעל סעודה שלישית נא' היום לא וא"צ [- ואין צריך] פת, שיוצאים בפירות ובמיני תרגימא, והיינו שאינו בבחי' לחם בבחי' אכילה ממש כו'.

שמטוב הדבר ביותר נעשה לו טוב בעצם (ווערט עם בעצם גוט), שבעונג הזה אינו נרגש כ"כ גם טוב הדבר רק העונג שמתענג בעצמו כו', ועם שהגורם לזה הוא טוב הדבר, מ"מ העונג הוא שמתענג בעצמו, ואינו נרגש טוב הדבר שהביא את העונג כו' (ועונג כזה הוא דוקא בקבלת הדבר בהמקבל לא בעצם ההשפעה כו').

וכמו"כ יובן למעלה, דבחי' עונג הפרטי היינו בחי' תחלת המח' שנתעורר כבי' ברצון על עולמות שיש בזה עונג וכמא' שנשתוקק הקב"ה כו', דהארת העונג הזה הוא שבא בצמצום בכללות ההשתל' מרוכ"ד עד סוכ"ד בחי' סומ"ע כו', ובהשבייתה כבי' דהיינו בבחי' העלי' מהצמצום שז"ע ויכל אלקים שכלו הצמצומים כו' מתגלה העונג הזה כו', אבל הוא עונג המורכב בחכ' ורצון דהתהוות כו', ובפנימי' הוא שמורכב בהכוונה דעבודת הביירוים שזהו תכלית הכוונה בהתהוות העולמות דאשר ברא אלקים לעשות לתקן כו', לעשות הדברים התחתונים שיהיו כלים לאלקות כו', ובעליית הביירוים למעלה מתגלה העונג שבזה כו'.

אך בחי' התענוג העצמי הוא מ"ש וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד כו', והוא מה שנתקבלה העבודה והביטול בנבראים (והיינו בנש"י) בטוב ביתרון גדול גם על תחלת המח' כו', וכמו מה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע הרי אין זה ע"פ סדר השתל', דכפי סדר ההשתל' הרי צ"ל תחלה נשמע ואח"כ נעשה כו' וכמ"ש במ"א, והוא הביטול עצמי שיש בנשמות מצד שמושרשים בעצמות א"ס שלמעלה מעלה משרש ומקור ההשתל' כו'.

. . והנה בחי' עונג הנ"ל הגם שהוא עונג עצמי ופשוט, מ"מ ה"ה העונג מכל אשר עשה כו' היינו מטוב העש' והעבודה והביטול ביותר כו', ועם היות שאינו מורכב בזה והיינו שהעונג הוא שמתענג בעצמותו כבי' בבחי' עצמות עתיק כו', מ"מ הרי לולא טוב העבודה לא הי' העונג הזה, וא"כ אין זה בבחי' מנוחה עצמי' שמצ"ע ממש, ובהכרח לומר שיש מנוחה בעצם שאינו

וסופר את רביעיותיהן של ישראל (ופרשי עונת תשמישן) מתי תבא טפה שהצדיק נוצר ממנה . י"ל ע"ד המבואר במ"א בענין מ"ש בוח"ג בלק דקפ"ו ע"א בריחא דלבושייכו ידענא דלא קריתו ק"ש והם באמת בטלו מצות ק"ש מחמת שנזדמן להם מצות הכנסת כלה לזווג חתן וכלה כו'.

ומבואר הענין במ"א, כי ק"ש הוא יחוד דאו"א ויחוד דאו"א נק' תרד"מ [- תרי רעין דלא מתפרשין], ויחוד זו"נ הוא לפרקים ונק' דודים, ומ"מ עיקר הולדת הנשמות זהו דוקא מיחוד זו"נ, ויחוד או"א התדירי הוא להחיות העולמות.

. והענין כי זיווג או"א הוא רוחני, כמשל השפעת שכל וסברא מכח המשכיל ומזיווג זה נמשך מוחין חדשים בכל העולמות. והנה השפעת השכל הוא רק הארה לבד מעצם כח השכל ולא מהו"ע ממש.

וזיווג זו"נ הוא גופני, והוא עד"מ השפעת הטפה מהמוח שהוא גשמיות, אבל עכ"ז בה מלושב ממהות ועצמיות כח השכל, שהרי מולידה ולד ישיש בו עצמיות כח השכל רק שבאה בהגשמה כמו טיפה, והיינו משום שכל דבר הגבוה יותר לא יוכל להתגלות רק בהיותו נמוך כמו זיו השמש אינו ניכר באור אלא על הארץ.

. וזהו שהשיבו שביטלו ק"ש, שהוא המשכת יחוד או"א להחיות העולמות, בשביל שעסקו במצות זיווג חו"כ, שבו נמשך מעצם החכ' ולא הארה לבד.

ועמ"ש בבה"ז בלק דר"ג ע"ב ע"פ כי מראש צורים אראנו דקאי על ישראל שלמעלה הוא ז"א ונמשך מראש צורים מעצמיות אבא כו'.

וזהו שהקב"ה יושב וסופר את רביעיותיהם של ישראל מתי תבוא כו', ר"ל שעי"ז נמשך נשמות חדשות והוא המשכה מעצם חכמה עילאה בחי' ומעיין מבית ה' יצא והשקה כו' וזהו ג"כ ענין וביים חתונתו זה מ"ת.

. וזהו ענין מצות פריה ורבייה, בן פורת

וזהו ההפרש בין סעודה שני' לסעודה שלישית, דסעודה שני' היא בחי' עתיקא היינו בחי' ג"ר דעתיק כמו שמתלבשים בבניה דהיינו שבא במורגש כו', ובחי' זו היא בבחי' המשכה כו' רק שההמשכה היא באצ"י שהן כלים גדולים כו' וכמשנת"ל (ד"ה ויענך וירעיבך), אבל סעודה שלישית הוא גילוי בחי' פנימי' עתיק והוא בבחי' עלי' דוקא.

. . ובוה יובן מה שאין קידוש בסעודה זו, דענין הקידוש הוא שארז"ל ע"פ זכור את יוה"ש לקדשו זכרהו על היין, והיינו מה שנש"י ממשיכים בעבודתם והו"ע וקראת לשבת עונג כו', וזהו שהקידוש הוא על היין בחי' בינה שזהו מה שבא על ידי אתעדל"ת כו', ולכן עיקר הקידוש מדאורייתא הוא במעלי שבתא להיות דעיקר ההמשכה שע"י העלאת מ"ן הוא בליל שבת כו' (וההמשכה היא בחי' עונג המורכב בח"ב כו' כמשנת"ל וזה"ע היין כו'), ובשבתא דיומא הקידוש הוא מדרבנן, מפני שגם המשכה זו היא למעלה מבחי' אתעדל"ת ממש כו', אבל בסעודה שלישית אין בה קידוש מפני שהיא בחי' אתעדל"ע מצ"ע בחי' מתנה טובה כו'.

. . ונמצא שיש ג' מדרי', הא' בחי' עונג המורכב בחו"ב שזהו בחי' העונג פרטי בהתהוות העולמות ובהכונה פנימי' כו', והב' בחי' העונג העצמי דבחי' עתיק רק שבא במורגש כו', והיינו שזהו כמו שהוא בבחי' התלבשות בבחי' בינה דעתיק שזהו בחי' שביעאה כו', והן הב' סעודות דשבת דשבתא דלילא ושבתא דיומא כו', שכו"ז הוא בחי' אכילה כו', והג' הוא בחי' העונג העצמי ממש הבלתי מורגש והוא בחי' פנימי' עתיק והו"ע באתר"י לאו אורח"י למיכל . . והוא בסעודה שלישית דשבת דכתי' בה היום לא גילוי בחי' אין העצמי כו'.

הערה 20

ד. [אוה"ת בלק ע' תתקכה:] מי מנה עפר יעקב . . ומספר את רובע ישראל, מלמד שהקב"ה יושב

שבת כו', והיינו שהמדות שבמל' מקבלות הארות המדות העצמיים פב"פ דוקא שזהו הנק' פני שבת כו', דעלייתה מהצמצומים דבי"ע נק' שבת תתאה שבתא דמעלי שבתא, וההמשכה הפנימיות שאחר עלייתה נק' פני שבת, פנימיות השבת שבה.

. . אמנם מש"א פני שבת נקבלה ל' רבים הוא שגם ז"א מקבל בחי' פני שבת שלו ע"י עליית המל' מבי"ע לאצ"י כו'. וכידוע דבשבת נמשך תוס' אורות בו"א שז"ע גילוי התענוג שנמשך בשבת מבחי' עתיק כו', דשבתא דיומא הוא סעודתא דעתיקא וזעיר אנפין וחקל תפוחין קדישין אתיין לסעודא בהדי' כו' שזהו תוס' אור נעלה בבחי' ז"א והוא ע"י העלי' דבחי' המל' אחר הירידה בבי"ע כו' וכמ"ש ויכל אלקים ביום השביעי שזהו בחי' הכליון והעלי' דבחי' מל' ואזי וישבות ביום השביעי כו' ויברך אלקים ביום השביעי כו'.

ועד"מ העונג שנמשך ע"י השביתה והמנוחה ממלאכה, דלולא הירידה והצמצום במלאכה לא הי' המשכת העונג כלל רק להיות שירד ונתצמצם במלאכה אח"כ כששבת ממלאכתו ה"ה מתענג כו', וכמו"כ בירידת המל' בבי"ע להיות מקור לנבראים, אח"כ כשעולה ונכללת באצ"י נמשך עי"ז גילוי התענוג.

. . וגם בחי' מנוחה עצמיות שזהו בחי' תענוג העצמי שבסעודה שלישית דשבת, ה"ז ג"כ שבא לאחר העונג והמנוחה ממלאכה שע"ז נמשך ממילא בחי' עונג העצמי . . וזהו שע"י עליית המל' מתוסף אור בו"א.

יוסף, להמשיך תוס' וריבוי האור, ובזוהר פי' שע"ז ממשיכים ונהר יוצא מעדן כו'.

הערה 28

ה. רעיא מהימנא דרש בפני רבי שמעון וחבריו אודות הדרגות בנשמות ישראל עד הגבוהים שבהם הנקראים בנין למקום (עולם האצילות). כשסיים רע"מ דרשתו נשק רבי שמעון את ידיו ואמר: **ודאי אתה הוא בן מתמן** – ודאי אתה הוא בבחי' בן משם (עולם האצ"י), **בדיוקנא דברא בוכרא דיליה** – בדמות הבן הבכור שלו (תפארת), **ברא דאבא ואמא עלאה** – הבן של אבא (חכמה) ואמא (בינה) העליונים, וזה ה'בן בכור' **אצילות דיליה בלא הפסקה** – אין הפרדה בינו ובין עולם האצ"י ובין או"א, ונקרא אתה 'בן בכור' **כי לא קדמך ברא אחרא** – לא קדם לך שום בן אחר, **לא במחשבה ולא בדיבור ולא במעשה**.

הערה 42; 43

ו. מל' כשצריכה לעלות אל אצ"י לאחר שנסתתרה בג' עולמות בי"ע להיות בבחי' ראש לשועלים שאז היא בבחי' קטנות מאוד לגבי האורות עצמיים דבחי' ז"א דאצ"י, וכידוע שכל פרצופה שבבי"ע הוא נחשב רק כנקודה לבד לגבי אצ"י. ובכדי שיהי' העלי' עז"א לכה דודי לכראת כלה, שנמשך הארה מבחי' ז"א בבחי' המשכה חיצונית . . בכדי שע"י המשכה זו תוכל להתעלות מהשפלתה בבי"ע ולהיות אחר"כ בחי' פב"פ ולקבל המשכה הפנימיות הנק' פני

א) לכה¹ דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה², והנה השבת נק' כלה ונק' מלכה וכמא' שבת מלכתא³, דהנה חתן וכלה הרי החתן נקרא מלך כדאי' בפדר"א פט"ז חתן דומה למלך והכלה נק' מלכה, דהנה כתיב⁴ נעשה אדם בצלמנו כדמותנו דהאדם שלמטה הוא בצלם ודמות אדה"ע שהם הספירות העליונות, דז"א דאצי' נק' מלכא וכמבואר⁵ בענין דכל נשמתא ונשמתא הוה קיימא בדיוקנאה קמי' מלכא קדישא⁶ שהוא ז"א דאצי' וספירת המל' נק' מלכתא, ואי' בזהר⁷ דמלכא בלא מטרוניתא לאו איהו מלך ולא איהו גדול, העיקר הוא יחוד ז"ן וז"ן וכת"י⁸ זכר ונקבה ברא אתם, ויברך אתם אלקים כו', ולזאת הנה כדוגמת השבת שצריכים לקבלו בשמחה דשבת איהי מקורא דכל ברכאי וצילאין ותתאין, דכולהו יומין מתברכין מהשבת⁹, הנה כמו כן צריכים לקבל פני כלה דאיהי מקורא דברכתא עילאה.

והנה¹⁰ יסוד מאמר זה דלכה דודי לקראת כלה פני שבת נקבלה שאומרים בקבלת השבת הוא דאיתא בגמרא (שבת קי"ט ע"א) ר' חנינא מיעטף (בבגדים נאים, רש"י) וקאי אפניא דמעלי שבתא אמר בואו ונצא לקראת שבת המלכה, ר' ינאי לביש מאני' (בגדי שבת) מעלי שבת ואמר בואי כלה בואי כלה (הכי קרי לה לשביתת שבת מתוך חביבות, רש"י), ובוזר ח"ג דרע"ב ע"ב איתא ובשבת בכל מלוי צריך לאתוספא מחול על הקדש בין במאכליו ובמשתייו¹¹, בין בלבושי, בין בהסבתי' דצריך לתקנה לי' מסבה שפירא בכמה כרים וכסתות מרקמן מכל דאית בבית' כמאן דתקין חופה לכלה, דשבתא איהי מלכתא ואיהי כלה. והיינו דכשם שהשבת היא מקור הברכות הנה כמו כן שמחת חתן וכלה וקבלת פניהם היא מקור הברכות. דהנה כתיב¹² כי על כל כבוד חופה שהם ב' בחי' כבוד חתן וכבוד

המשך תרס"ו ע' קנו. סה"מ עטר"ת ע' שעא. סה"מ תרפ"ט ע' 38. שם ע' 186. סה"מ תרפ"ה ע' סא. תרצ"ו ע' 62. תרצ"ו ריש ע' 235 ועוד.

(6) כ"ה בכ"מ בדא"ח בשם ההור. - לע"ע לא מצאתיו בל' זה. וראה זח"ק ג, ב. זח"א צ, סע"ב. רכו, ב. רלג, ב. זח"ב צו, ב. זח"ג סא, ב. (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תרצ"ו שם).

(7) ח"ג ה, א. וראה זהר היא רנו, א. ח"ג טט, א. איכ"ר פ"ה, יט.

(8) בראשית א, כדכח.

(9) זהר ח"ב סג, ב. פח, א.

(10) בהבא לקמן - ראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"א ס"ע קסו.

(11) בזהר שלפנינו: ומשתי.

(12) ישעי' ד, ה. וראה ד"ה כי על כל כבוד חופה

(* נדפס בקונטרס דרושי חתונה (ברוקלין, תשל"ט) סה"מ קונטרסים ח"א כ, א ואילך. סה"מ תרפ"ט (עם הערות) ע' 81.

המאמר ד"ה „לכה דודי“ שנאמר בש"פ תצא י"ג כסלו ה'תשי"ד (נדפס לעיל ?? ואילך). כנראה, מיוסד על מאמר זה שנאמר ע"י כ"ק אדמו"ר מוהר"צ נ"ע. המו"ל.

(1) המאמר מיוסד על ד"ה לכה דודי במאמרי אדה"ו על מאמרי רז"ל ע' תנה ואילך. ועם הוספות וביאורים - ד"ה סמוכים לעד פר"ת (סה"מ פר"ת ע' קמט ואילך).

(2) ב"סדר קבלת שבת".

(3) ראה לקמן בפנים המאמר.

(4) בראשית א, כו. ראה של"ה בהקדמה (ט, ב, י, א).

לקו"ת ויקרא ד, ב. ובכ"מ.

(5) ראה סה"מ תר"ן ע' שנת. תרנ"ו ריש ע' קעז.

כלה, דחתן הוא הקב"ה וכמאמר¹³ ביום חתונתו זו מתן תורה שהקב"ה נקרא חתן וכנסת ישראל נקראת כלה, וכבוד הוא בחי' מקיף, כבוד חתן אהבת הקב"ה לכנס"י כמ"ש¹⁴ אהבתי אתכם אמר הוי', וכבוד כלה אהבת כנס"י להקב"ה וכמ"ש¹⁵ נכספה וגם כלתה נפשי, והחופה הוא המקיף הכללי על חתן וכלה. וכן הוא למטה, דהסדר הוא שבאים רוב עם לקבל פני החתן, ואח"כ הולכים עם החתן לקבל פני הכלה, והחתן מכסה בצעיף את הכלה והולכים אל החופה. והענין הוא¹⁶ דבכל עליית המקבל אל המשפיע צריך להיות תחלה המשכת המשפיע בבחי' חיצוני' שבו לבחי' חיצוני' המקבל, כדי שע"י המשכה זו יוכל המקבל לישא את עצמו ולהתעלות להיות קרוב למדרי' המשפיע ואז יקבל המשכה הפנימי' מהמשפיע.

קיצור. יבאר כי חתן וכלה הם בדוגמת הספירות העליונות ז"א ומל', וקבלת פני הכלה הוא כדוגמת קבלת פני השבת שהיא הברכה לכל ימי השבוע, כבוד חתן אהבת הקב"ה לכנס"י, וכבוד כלה אהבת כנס"י להקב"ה, והחופה הוא המשכת העצמו' וקודם החופה החתן מכסה את הכלה בצעיף שהוא קירוב חיצוני' המשפיע אל חיצוני' המקבל בשביל השפעה וקבלה פנימיות.

ב) וביאור הענין הוא, דהנה ארז"ל (פסחים דקי"ז ע"א) רבה¹⁷ מקמי דפתח להו לרבנן אמר מילתא דבדיחותא ובדחו רבנן ולבסוף יתיב באימתא ופתח בשמעתא, דהמשפיע צריך לפתוח להו לרבנן והיינו¹⁸ לעשות את המקבל ראוי לקבל דבר ההשפעה ע"י פתיחת הכלים והחוששים שלו וצריך לפתוח בשמעתא שיהיה דבר ההשפעה לפי ערך המקבל, ולזאת הנה מיקמי דפתח להו לרבנן לעשותם לכלי קבלה אמר מילתא דבדיחותא, ומילתא דבדיחותא הוא שיחת חולין, ועם היות דשיחות חולין של ת"ח צריכים לימוד¹⁹, לפי שיש בהם חכמה רבה ושכלים עמוקים, ומ"מ הוא בחי' חיצוני'. והגם דמי שהוא גדול יותר הרי גם השיחות חולין שלו הם במדרי' גבוה יותר שיש ללמוד מהם הרבה ענינים נפלאים, ועם כי זהו רק נובלות בלבד ומ"מ הן גופי חכמה וכמארוז"ל (כתובות ק"ג ע"א) לשון חכמים ברכה, לשון חכמים עושר, לשון חכמים מרפא, והוא שמושה של תורה, וארז"ל (ברכות ד"ז ע"ב) גדולה שמושה של תורה יותר מלמודה שנאמר²⁰ פה אלישע בן שפט אשר יצק מים על ידי אליהו, למד לא נאמר אלא יצק מלמד שגדולה שמושה יותר מלמודה. והנה לבסוף יתיב באימתא ופתח בשמעתא, דלימוד התורה צריך להיות ביראת שמים, וכמאמר²¹ מה להלן באימה ביראה ברתת ובזיעה אף כאן כו', והיינו דכשם שבמתן תורה כתיב²² וירא

17) כן הוא [רבה] בשים ועין יעקב. אבל בתניא פ"ז [יא, ב] הביא גירסת רבינו חננאל, וכן הוא בילקוט שמעוני [מלכים ב] רמז רכז בא. ויש לעיין בד"ם ובשבת ל, ב [הערת כ"ק אדמו"ר שליטיא בסה"מ פר"ת הנ"ל הערה 1]. - בתורת חיים שבערה הבאה: רבא.

18) תורת חיים תולדות ב, ד. צויין בסה"מ פר"ת שם.

19) סוכה כא, ב. ע"ז יט, ב.

20) מלכים ב ג, יא.

בלקו"ת שה"ש מז, ב ואילך. סידור עם דא"ח קכח, ד ואילך, מאמרי אדמו"ר האמצעי דרושי חתונה ח"א ע' א ואילך. שם ע' ז.

13) שה"ש ג, יא. תענית כו, ב.

14) מלאכי א, ב.

15) תהלים פד, ג.

16) בהבא לקמן (עד סוף פ"ב) - ראה מאמרי אדה"ז

17) וסה"מ פר"ת שבערה 1.

העם וינועו ויעמדו מרחוק הנה כמו"כ בעת לימוד התורה צריך להיות בביטול גדול וביראה גדולה, אבל קודם צריך הרב לפתוח חושי המקבל והוא ע"י מילתא דבדיחו. וידוע¹⁸ דכללות ענין הבדיחותא שלפני הלימוד הוא להעלות ולהגביה את התלמידים שיהיו בערך לקבל את ההשפעה שישפיע להם המשפיע. דרב ותלמיד אינם בערך זה לזה, והתלמיד צ"ל בביטול לפני רבו וכמאמר²³ כל ת"ח היושב לפני רבו ואין שפתותיו נוטפות מור כו' שהוא בתכלית הביטול, ולזאת הנה הבדיחותא הוא נותן כח בהתלמיד שיוכל לקבל דברי רבו, ובדרך כלל הוא פועל פתיחת הלב והמוח של התלמיד שיהי' כלי לקבלה, והגם דזהו ענין חיצוני הנה חיצוני' זו והו הקדמה אל הפנימי', דעל ידי קירוב זה של הרב לומר להם מלתא דבדיחותא דע"ז דוקא יוכלו לקבל ההשפעה פנימי' דפתח בשמעתתא. ועל דרך משל²⁴ בן יניק וקטן כשאביו רוצה להשתעשע עמו פנים אל פנים, והרי התינוק הוא קטן, צריך האב להשפיל את ידיו שהם גבוהים ונעלים מראש התינוק עד למטה מתחת התנוק ולהגביהו עד ראשו של אב ואז ידבר וישתעשע עמו פנים בפנים, והרי ההמשכה של חסד האב בהשפלת ידיו הוא חיצוניות שהוא רק להגביה את התינוק, וכן התינוק אינו מקבל שום דבר בהגבהה זו, כי הלא לא יש בזה שום השפעה, דהשפעה והשעשועים עם בנו הוא רק אח"כ כאשר כבר הגביהו, ורק שא"א להיות ההשפעה בקירוב ובפנימי' שלא יהי' תחלה קירוב ועליית המקבל, שהוא הקירוב החיצוני שהוא בשביל ההשפעה פנימית.

קיצור. יבאר הא דרבה מקמי דפתח להו לרבנן לעשותם כלים ראויים לקבל את דבר ההשפעה בתורה אמר להם מילתא דבדיחותא להעלות את המקבלים שיוכלו לקבל את דבר ההשפעה, וגדולה שמושה יותר מלימודה, והגם שהוא ענין חיצוני לגבי פנימיות ההשפעה, אבל מכל מקום הנה זהו דוקא הקדמה אל הפנימי', כדוגמת האב המרים את בנו הקטן להשתעשע עמו בקירוב פב"פ.

ג) וזוה"ו²⁵ דכתי' ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותיו (הושע י"א²⁶) דאנכי מי שאנכי ב"ה השפיל פנימי' רצונו ית' במצות גשמי' דוקא בכדי להגביה נשמות ישראל, דהנה²⁷ האדם הוא עולם קטן²⁸, וכמו שבעולם הרי יש יום ולילה דביום מאיר האור כמ"ש ויקרא אלקים לאור יום, ובהעדר האור הוא לילה²⁹ כמ"ש³⁰ ולחשך קרא לילה, כן הוא בהאדם גם כן ברוחניות דיש בו יומם ולילה וכמ"ש³¹ גם כי אשב בחשך הוי' אור לי, חשך הוא העוה"ו, דהעוה"ז נקרא חשך לפי שהוא עולם השקר וכמו בחשך הרי אין האדם רואה מאומה ויכול להיות שהוא עומד בסמוך לבור או לשאר דבר המזיק, הנה כמו"כ בעוה"ז אין

21) ברכות כב, א. וראה תו"א יתרו סז, ב.

22) יתרו כ, טו.

23) פסחים קיז, א. שבת ל, ב. יל"ש מלכים א רמז

רכז.

24) "מקור משל זה הוא באור תורה להרב המגיד

(פה, סע"ד [עה"פ (הושע יא, ג) אנכי תרגלתי לאפרים

קחם על זרועותי]) – "ד"ה לכה דודי תש"ד הנ"ל הערה

1 פ"ג (סה"מ מלוקט שם ע' מד). וראה גם (בנוסף

להמצויין בהערה 1) לקו"ת פינחס שבהערה הבאה.

25) בהבא לקמן - ראה לקו"ת פינחס פ, ב.

26) פסוק ג.

27) בכל הבא לקמן - השווה לקו"ת שם עט, ד ואילך.

28) תנחומא פקודי ג. תקי"ז תס"ט (ב, קא, א).

29) בראשית א, ה.

30) ראה סה"מ תרפ"ח ע' קנג ובהערה 2.

31) מיכה ז, ח (כ"ה גם בלקו"ת פינחס שט. אבל

אדם יודע מה שבלבו של חבירו עליו³², ואפשר להיות אחד בפה וא' בלב³³ דכפיו יכבד אותו ומדבר עמו דברי אהבה ובלבו הוא שונא לו, וזהו מה שהעולם הזה נקרא חשך לפי שהוא עולם השקר, דעולם הבא נקרא עולם האמת ועולם הזה נקרא עולמא דשיקרא, וזהו גם כי אשב בחשך הוי' אור לי דאפילו בעוה"ז הגשמי הוי' מאיר בישראל כמ"ש³⁴ כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים ועליך יזרח הוי', וידוע דאלקים בגימטריא הטבע³⁵, והוי' הוא ה' הוה ויהי' כאחד³⁶ שהוא למעלה מן הטבע, וזהו כי החשך יכסה ארץ שהם יודעים רק עניני הטבע³⁷, אבל עליך יזרח הוי' שהוא למעלה מן הטבע. ובעבודה הוא דכאשר נשמת האדם מתפשטת בו ואור כח נשמתו מאירה לו אזי נק' יום, וכאשר אור נשמתו בלתי מאירה לו ח"ו אז הוא נק' לילה, לכן בלילה הוא בבחי' שינה לגמרי מחמת הסתלקות אור נפשו ובבקר הקב"ה מחזיר להאדם נשמתו וכמ"ש³⁸ חדשים לבקרים רבה אמונתך, אך מחמת שנתגשם חיות הגוף מאד אינו יכול לקבל הארת נשמתו בקרבו כי אם מעט מזעיר, וזהו אשר נשמה באפו³⁹, דהיינו שהנשמה האלקית אין לה גילוי בלבו וגופו מחמת חומר ישות הגוף כיון שעדיין לא התפלל, דתפלה הוא ענין התקשרות⁴⁰, וקודם התפלה היינו קודם שהאדם מתקשר לאלקות ע"י עבודה כתי' בו⁴¹ חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא, אל תקרי במה אלא במה, פי' חדלו לכם, הבדלו עצמכם מן בחי' אדם כזה שנשמתו רק באפיו⁴³, שלא נתפשטה עוד נשמתו בכל גופו, כי במה נחשב, שהוא נחשב כמו במה, וכשם שהבמה הוא דבר גבוה ונראה הישות שלו לדבר בפני עצמו כן האדם הזה הוא עוד יש ומציאות עד אשר מתפלל שהוא ענין ההתקשרות שמתקשר באלקות וע"י התפלה עושה כל הדברים הגשמיים כלים לאלקות, ובכדי שיהי' הקירוב פנימי להמשיך האור האלקי בכל הענינים הגשמיים צריך להיות תחלה הקירוב כללי, ולכן אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש⁴⁴ ופרש"י הכנעה ושפלות⁴⁵ שהוא ענין הקירוב הכללי. וזהו

בפסוק ליתא תיבת גם).

32) פסחים נד, ב.

33) שם קיג, ב.

34) ישעי' מ, ב.

35) פרדס שער יב (שער הנתיבות) פ"ב. ראשית

36) חכמה שער התשובה פ"ו ד"ה והמרגיל (קכא, כ). של"ה פט, א (דאיאת בזהר); קפט, א (ומרומז כוהר); שח, ב. שו"ת חכם צבי ס"ח. שער היחוד והאמונה רפ"ו. לקו"ת פ' ראה כב, סעי"ב ואילך.

37) ראה זהר ח"א רנו, סעי"ב. פרדס שער א (שער

עשר ולא תשע) פ"ט. שער היחוד והאמונה פרק ד, ז.

38) ראה גם סה"מ עטרת ע' שט. ד"ה שימני כחותם

תר"ץ פרק ב (סה"מ תר"ץ. סה"מ קונטרסים ח"א צו, ב). סה"מ תרצ"ו ע' 149. ובכ"מ.

39) איכה ג, כג. ראה ילקוט שמעוני תהלים רמו

תשב. שו"ע אדה"ז או"ח מהדו"ק ס"ד ס"א.

40) ראה בהמסמן בערות 41-43.

41) תו"א תרומה עט, סעי"ד. סה"מ תרפ"ג ע' רטו.

ובכ"מ.

41) ישעי' ב, כב. ברכות יד, א.

42) בכ"ז - ראה (נוסף להמציין לעיל הערה 27)

מאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ע' תשמז; על מאמרי רו"ל ע' יז. דרך חיים שער התפלה פרק פג. אוה"ת בראשית ח"ו תתרכ, א. הקדמה ללקו"ת לג' פרשיות לאדמו"ר מהר"ש.

43) ראה רמ"ז לזהר ח"ב קפב, א (צויין בלקו"ת הנ"ל

הערה 27). זהר חדש רות צ, ד. מקומות שנשמנו בהערה הקודמת.

44) ברכות רפ"ה.

45) כ"ה בכ"מ בדא"ח בשם רש"י "הכנעה ושפלות"

(סה"מ תרס"ה ס"ע קצד. המשך תרס"ו ע' תפז. סה"מ תרע"ח ריש ע' צד. שם ע' תלג. תש"ז ע' 203. ועוד).

אבל בפרש"י לפנינו אין תיבת "ושפלות" (וכן אינה

בהעתקת לשון רש"י באגה"ת פ"י צט, ב). מאמרי

אדה"ז על מארו"ל (ע' מב. מד). אוה"ת על מארו"ל (ע'

יג. יח). ועוד).

לכה דודי לקראת כלה⁴⁶ קירוב המשפיע אל המקבל, הנה עי"ז פני שבת נקבלה דכל הימים מתברכין מהשבת, ועל דרך בהשפעת הרב ותלמיד דהרבה קבלתי מרבתי כו' ומתלמידי יותר מכולם⁴⁷, וכן כתיב⁴⁸ אשת חיל עטרת בעלה, וכתיב⁴⁹ מצא אשה מצא טוב ופיקו רצון מה' הטוב בדור ישרים יבורך בבנים ובני בנים עוסקים בתורה ומצות.

קיצור. יבאר כי זהו ענין מה שהוא ית' השפיל פנימי' רצונו ית' במצות מעשיות, כי האדם עולם קטן והעוה"ז נק' חשך כי הוא עלמא דשיקרא, וכאשר אור נשמת האדם מאירה בו בעבודה נק' יום, ובהעדר העבודה נק' לילה ונק' נשמה באפו שעליו נאמר חדלו לכם מן האדם זה שהוא כמו במה שהוא יש, והקירוב לאלקו' הוא עי' תפלה שהו"ע ההתקשרות דאז ביכולתו לקשר כל הענינים הגשמיים באלקות ביחוד גמור.

צג ואילך), תש"ז שם. לקו"ש חלק לד שיחה לפ' עקב (תשמ"ט) הערה 18.

46) ראה מאמרי אדה"ז וסה"מ פר"ת שבהערה 1.

47) תענית ז, א.

48) משלי יב, ד.

49) שם יח, כב (ושם: ויפק רצון מה'). וראה אוה"ת

נ"ך עה"פ (ח"א ע' תרטו ואילך).

ונ"ל שהכוונה במקומות הנ"ל רק לתוספת ביאור על פרש"י בענין ההכנעה.

וראה ספר המכתם לברכות שם: "הכנעה ושפלות הרוח". וראה רמ"א ושו"ע אדה"ז או"ח סצ"ח ס"א. לקו"ת בלק ע"א, ג. שערי תשובה לאדמו"ר האמצעי שער התפלה פ"ב (כג, סע"ב ואילך). ובכ"מ. - עפ"י הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תרע"ח שם (ס"ע

שער הלכה ומנהג

קונטרס מנהגי נישואין מתוך
"ספר המנהגים"

מנהגי נישואין^א

מנהגי נישואין: מלוקט ממכתבי ושיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א
- ממנהגי כ"ק מו"ח אדמו"ר (מודהרי"צ) ז"ע.

בשבוע שלפני החתונה^ב נמנעים החו"כ מלהתראות אפילו ביום^ג.

"חתן בשבת שלפני חופתו קוראין אותו לתורה. דחו"כ מקיימים את העולם להעמיד בנים עוסקים בתורה. לזאת הנה קוראין אותו לקרוא האותיות שבתורה שהם המקיימים עשרה מאמרות."

חתן . . מאמרות: דרושי חתונה, תרפ"ט (בספר הקונטרסים יט, ב. עיי"ש בארוכה).

"ידוע ומפורסם אשר בעת שמחת נישואין^ד קומען נשמות האבות מן העולם האמת, ביו ג' דורות למפרע איז בכל ישראל, און פראן וואס מער און מער."

ידוע ומפורסם.. מער: שם (לה, ב).

הוספות

והנכון" (אג"ק ח"י ע' קלא)
ענין נוסף: "כאשר עורכים חתונה עם מחיצה כפי שדורשת תורתנו הקדושה פוסקת התורה שיאמרו "השמחה במעונו" דהיינו שכאשר מזכירים את שם ה' ב"ה מזכירים לו שהיה שמחה ולהמשיך זאת בעולם ולכל לראש לחתן ולכלה . . אם רוצים באמת שהתורה הק' תפסוק שאפשר לומר בחתונה שהשמחה במעונו ושעל ידי זה יהיו שמחים אחר כך כל החיים, אומר השולחן ערוך שהחתונה צריכה להיות עם מחיצה" (אג"ק ח"ט ע' א).

"יש לנהוג שבסעודת הנישואין תהיה קופת צדקה על השולחנות אצלם יושבים החתן והכלה" (שערי הלכה ומנהג ח"ד ע' קכה).

"ישמח את החתן וכלה בניגוני חב"ד וכיצא בזה" (אג"ק ח"ג ע' רמב).

עריכת סעודה לעניים: "מנהג ישראל הוא שבנוסף על סעודת החתן וכלה ובנוסף על סעודת הקרובים עושים גם סעודה במיוחד לעניים" (שיחות קודש תשל"ו ח"ב ע' 461) "כולל ובמיוחד לערוך סעודת עניים כפי שהיה מנהג ישראל בזמנים שעברו שבכל חתונה היתה סעודה גם בשביל עניים ודוקא שם היו נותנים מן המוכבר" (התועודיות תנש"א ח"ד ע' 225).

א. "המנהגים השייכים לחתונה בפרט, ודאי נוגעים לכולם - כיון שבנישואין צריך הרי להתגלות הכח האין סוף בדור ישרים יבורך, והתגלות כח האין סוף נמשך ע"י נשיא הדור, לכן צריכים לנהוג במנהגי בית הרב" (שיחות קודש תשי"ד ע' קיב).

ב. מנהג כ"ק אד"ש מה"מ: בשבוע שלפני החתונה הלך בליווי שומר (כפ"ח גליון 500 ע' 17) "כפי ההוראה של כ"ק מו"ח אדמו"ר, שאין על חתן להמצא ביחידות החל ממספר ימים לפני הנישואין . . משום שמירה" (לקו"ש ח"א ע' 52).

ג. מדברי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א בנוגע להמשך הפגישות לאחר קישורי התנאים: "כמה שפחות להיפגש יותר טוב. להיפגש לא יותר מפעם אחת בשבוע, ולדבר בטלפון לא יותר מפעם אחת בשבוע. נהייתה פריצות אשר חתן וכלה מצטלמים יחד לפני החתונה, זוהי פריצות גדולה. עד אחרי החופה אסור להצטלם ביחד" (נדפס בתשורה לחתונת גרונר-שטיינברגר כ"ד טבת תשס"ה).

ד. החתונה: "בענין אופן עריכת החתונה אם להרבות מספר הקרואים וכו', שאו קשור זה עם כניסה בחובות גדולים . . הרי לדעתו אין כדאי הדבר. וכבר ידוע פסק הרמב"ם ז"ל . . אשר הדרך המיצוע הוא הדרך הישר

כ"ק מו"ח אדמו"ר (מוהרי"צ) נ"ע צוה שהכלה תאמר מזמורי תהלים מסוימים ביום החופה^ה, איזה – איני יודע. וכאם אפשר – תאמר התהלים כולו, וממילא יהי בזה גם מזמורים הנ"ל.

מנהג בית הרב: החתן מסדר לימודיו באופן אשר עוד קודם החתונה יקבל סמיכה (לרב).

[הטעם במנהג זה – ראה לקמן ע' 10]

כ"ק מו"ח אדמו"ר התענה ג"כ ביום החופה של בנותיו תחינה^ה, באם החופה בעוד יום, אין החו"כ צריכים להשלים התענית^ט.

[הטעם לתענית חתן וכלה ראה לקמן ע' 11]

הוספות

התענית צריך להיות אצלם גם הכנה (שיחות קודש תשי"ד ע' שער).

"אמרו חז"ל ל"כא כתובה דלא רמו בה תיגרא". והענין בזה, כידוע שע"י הנישואין נעשה גילוי והמשכת כח הא"ס בנבראים, ולכן נעמד השטן כנגד זה ומעורר "תיגרא". וענין התענית הוא – כדי לבטל את ה"תיגרא". ומובן, שטעם זה שייך גם אצל ההורים.

– מסתמא יהיו כאלו שיפרשו את הדברים, שברצוני להנהיג, שגם הורי החתן והכלה יתענו ביום החופה ולכן ברצוני להבהיר שאין כוונתי לכך, כי אם, לבאר טעם הנהגת כ"ק מו"ח אדמו"ר, שהי' נשמה כללית והיירד בכל מיני הידורים כו'. ואין זה ענין שצריך לחקות את הנהגה שלו. אם רוצים לחקות את הנהגתו של הרבי – יעשו זאת תחילה בנוגע לשאר עניני עבודתו והידוריו בכל עניני תומ"צ, ולא להתחיל בענין של תענית. ובכל אופן – יכולים ליתן צדקה במקום התענית" (שיחות קודש תשי"ח ע' רעח).

ט. "לסיומה במכתבה שהיתה סכרתה שהחתונה תהי' דוקא ביום שמונת לצום בו,

ידוע הכתוב ופי' חכמינו ז"ל, ניתנו מרועה אחד, ז.א. שגם הענין דתענית ביום החופה, גם ההוראה שביום ראש חדש אין להתענות, כי אם ביום שלפני זה, ותקפו כמו שמתענה ביום החופה, מרועה אחד ניתנו, והיינו הך, שזהו שולל בהחלט הביטוי שבמכתבה, אשר לצערי לא עלה הדבר ביד"י" (אג"ק חכ"ב ע' קנב).

ה. צדקה ביום החופה: "נכון וראוי שהחתן והכלה יתנו צדקה מממונם ביום שמחתם, יום החתונה, בבוקר. ומה טוב – שיעשו כן גם הוריהם, וכל החפץ בטובתם וברכותיהם" (התוועדיות תש"מ ח"ד ע' 2242).

"וכן כל הקרובים אליהם החל מההורים והורי ההורים, הסבים והסבתות וכו', וכל בני המשפחה, ו"ל שער"ז ינהגו גם המחנכים והמחנכות שלהם", "והשרכנים", "יתנו לצדקה ביום החופה או קודם החופה, בהוספה מיוחדת" (התוועדיות תש"נ ח"ב ע' 29. ח"ג ע' 113).

ו. מנהג כ"ק אד"ש מה"מ: אמר תהילים בכל המעט-לעת שלפני החופה וכן למד בספר ראשית חכמה (בית משיח גליון 162 ע' 23).

ז. לימודים קודם החתונה: "סדר הלימוד עד החתונה – לכל לראש הלכות הצריכות ומתחדשות מעת הנישואין. בחסידות – מאמרי עבודה. בשאר הזמן – בהתייעצות עם המשפיע שיי" (אג"ק חכ"ד ע' שיו).

"במה ששואל סדר בלימוד בהנהגה ובעבודה עד זמן הנישואין . . איזה שבועות מקודם הרי צריך ללמוד הלכות הצריכות בהלכות נדה וכו' וטוב יותר שילמוד בחברותא עם האברכים הנשואים מאנ"ש שיחיו. ובימים הסמוכים לימי הנישואין, ללמוד בראשית חכמה שער הקדושה פט"ו, ט"ז, י"ד" (אג"ק ח"ה ע' קסט) "ומאמר לכה רודי בקונטרס דרושי חתונה (לכ"ק מו"ח אדמו"ר וצוקלה"ה נבנ"מ ז"ע)" (אג"ק ח"ח ע' ת).

ח. "אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר נהגו שביום החופה גם הורי החתן והכלה היו מתענים. וכיון שגם אצלם יש עניין

נוהגין אשר החתן - (באם אי אפשר - מי מהמחותנים) - יחזור בעת הקבלת פנים את ר"ה לכה דודי דשנת תרפ"ט

נוהגין... דשנת תרפ"ט: מאמר זה אמרו כ"ק אדמו"ר (מהור"י צ"צ) נ"ע בעת הקבלת פנים של חתונת בתו הרבנית ח' מושקא שתל"ט א' וחתנו כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שלי"ט א', וטרם שפתח באמירת המאמר אמר שע"י אמירת מאמר זה מזמין הוא את האבות הקדושים להשתתף בהחתונה (המאמר והשיחה נדפסו בספר הקונטרסים כרך א' [כ, א]).

שושבינין^ב - המנהג שיהי' - מבל צד - זוג נשוי.

הוספות

שבמקום שרוצים דוקא לקיים המנהג, הנה יחזור מקודם המאמר כולו, ואחרי כן יתחיל עוד הפעם ויפסיקוהו אז" (אג"ק ח"ז ע' צח).

"באמת זה שייך לא רק לאנ"ש אלא גם לשאר החוגים שגם הם יחזרו בחתונות שלהם את המאמר 'לכה דודי'... מכיון שכל היהודים יהיו מי שיהיו המשכת החיות אליהם היא ע"י הנשיאים" (שיחות קודש תשי"ג ע' 292).

סיפר המזכיר ר' יהודה ליב גרונר ע"ה: בתחלת חודש אלול תשי"ד שבוע לפני החתונה כתבתי להרבי, מיוסד על שיחת הרבי הרי"צ בעת הקבלת פנים של הרבי - שזומינים את הרביים ע"י אמירת תורתם, בקשתי שלמרות שהרבי יהי' המסדר קידושין א"ה, שיוני איזה חלק מתורתו לומר בעת הקבלת פנים בתור הזמנה לחתונה. לא קיבלתי תשובה, אבל בשבת אפרופעניש אמר הרבי המאמר לכה דודי תרפ"ט עם הוספות.

ולפ"ז - כשאמרתי המאמר לכה דודי דשנת תרפ"ט - הוספתי בג' מקומות מההוספות שהרבי אמר בש"ק. למחרת החתונה כשהייתי אצלי הרבי שאלני: 'נו, מה עשית בנוגע למאמר' - אמרתי שעשיתי כנ"ל. הרבי שאל מה הן ההוספות שהוספת ואיפה, ואמרתי. ואח"כ אמר הרבי: 'דבר נכון מאד בטח ממנו יראו אחרים ויעשו, כדאי לפרסם זה שגם שאר החתנים יעשו כן' (תשורה לחתונת טננבאום-דוכמן כ"ד אד"ר תשס"ד).

יב. 'תפקידים הפשוט של השושבינים הוא: כיון שהחתן והכלה היו עד עתה זרים ורחוקים זה מזה, הרי קשה להם, מפני הבושה וכדומה, להימצא בבת אחת במצב של קרבה בחתונתם, ולפיכך הם נוקטים לסיוע של השושבינים, שהם רעים של החתן או של הכלה, כדי לתמוך בהם ולעודדם בהתקרבות זה לזה' (לקו"ש כ"ב ע' 61).

"מנהג ישראל שאשה מעוברת לא תהיה שושבינה... לא עלתה בידי לברר מנהג חב"ד בזה... והרי צער גדול הוא

י. הסדר במעמד הקבלת פנים: 'הרבי ריי"צ הורה לנגן ניגונים מכל האדמו"רים שקדמו לו, ולפני כל ניגון אמר עכשיו הולכים לשיר את ניגונו של אדמו"ר... כשהוא נוקב בכינויים "הזקן" "האמצעי" וכך הלאה" (ימי מלך ח"א ע' 272).

יא. 'נכון הדבר אשר נוהגים אנ"ש בשנים האחרונות לחזור בחתונה המאמר לכה דודי, הנדפס בקונטרס דרושי חתונה פ"ט, והוא ע"פ דברי כ"ק מו"ח אדמו"ר... שבמאמר זה נכללו תורתם של הרביים רבותינו נשיאינו החל מרבנו זקוק, וכפי שאמר אז, כ"ק מו"ח אדמו"ר, זהו בתור הזמנה שישתתפו בהחתונה.

מזה מובן ג"כ שאין מקום כלל לקצר את המאמר או לחזור רק חלק ממנו, ובפרט שלא נסמך בהמאמר החלק של נשיא זה והחלק של נשיא זה, וכשיקצרו או יאמרו רק חלק, הרי אין ידוע מה שיחסר ע"יז ובכל אופן ברור שחסר" (אג"ק ח"ז ע' צח).

"הגם שהרבי אמר עוד מאמרים בחתונות אחרות, מ"מ הרבי ידע את השייכות של המאמר לכל הרביים, ומה צריכים לחזור מאמרים אחרים בשעה שהרבי אמר את המאמר הזה ובהור בו בתור הזמנה. ובמילא יחזרו את 'לכה דודי' כמו שהוא" (שיחות קודש תשי"ג ע' 292).

לחתן שחזר רק קטע מהמאמר כתב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שלי"ט א' (אג"ק ח"ז ע' תא): 'ושולח הנני מכתבי מהיר דחוף, בכדי שעכ"פ בתוך חרש החופה יחזור עוד הפעם המאמר בשלימות. ויפרסם ויעורר את כל אלו שבמצב דומה הם, שעכ"פ מכאן ולהבא יעשה הנ"ל כדרוש".

"ובמקומות שנהגו שמפסיקים באמצע המאמר, בכלל כבר אמרו שמנהג זה יש לבטלו, שהרי הוא היפך כבוד התורה, אף שמלמדים זכות משום שלא לבייש את מי שאין לו, הרי כבר הי' מעשה בפולין ואז הורה כ"ק מו"ח אדמו"ר,

באם האב נשוי לאשה אחרת (וכן אם האם נשואה לאיש אחר) כדאי שנוסף על שושביניו זוג נשוי יסובבו גם האב עם זוגו (או האם עם בעלה).

נוהגין אשר את החתן מוליכים האבות של החו"ב, ואת הכלה מוליכות האמהות של החו"ב.

בעת שמוליכין את החתן לבאדעקעניש*, וכן אח"כ כשמוליכין החתן והכלה להחופה – מנגנים ניגון אדה"ז של הר' בבורת.

[הטעם בהנהגה זו ראה לקמן ע' 13]

נוהגין אשר גם השושביניו – הן האנשים והן הנשים יסובבו את החתן ביחד עם הכלה.

מנהגנו אשר החתן תחת החופה מלובש קיטל^{יג}, ומפני זה ביוהב"פ שלאחרי חתונתו אין לובש קיטל ומתחיל בשנה שלאחרי.

מתירים כל הקשרים שבלבושי החתן (כמו העניבה, בשרוך הנעל וכיו"ב).

הוספות

ובכונן דא ובפרט כשמעורב ענין שנוגע בכבוד בן ובת ישראל, מוסיפין על הזוג שושבין, ז.א. שמסתובבים ג' זוגות, וכלפי שמיא גליא מי הם שתי זוגות השושבין, ומטעם הנ"ל מובן שכל זה צריך להעשות מבלי הרגשה" (אג"ק ח"כ ע' שיד).

יג. "אלא שלובשים אותו תחת מלבוש העליון כדי שיהיה בלי בליטה" (אג"ק ח"ה ע' פז).

לאם המעוברת שלא תהא שושבינה בחתונת בנה או בתה וכיו"ב (וגם – מילתא דתמי' רבתי).

משא"כ באם תסובב גם היא (ובעלה) את החו"כ ועוד זוג (נוסף על הורי הכלה). וכלפי שמיא גליא מי מהם בגדר שושבינים ממש" (לקו"ש ח"כ ע' 58).

ענין נוסף: "לכתבו אודות שושבין, שיש סברא ע"ד פלוני, ולאירך גיסא יש לו טעם להיפך, ובמקום חשש שאז יהי עלבון מצדם של פ'.

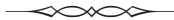
(* הערת המו"ל: כיסוי פני הכלה.

לא יהיו בכיסו מטבעות, חפץ כסף, זהב ואבנים טובות וכיו"ב בעת הקדושי^{יד}. (ובן לא בלבושו כמו מחט כסף בו, ועאכו"ב שלא יהי בידיו).

[הטעם בהנהגה זו ראה לקמן ע' 13]

מקדשין בטבעת^{טו} של זהב^{טז} חלקה, שלא יהי חרות בה (גם לא בפנים^{יז}) שום דבר.

מקדשין בטבעת של זהב: עפ"י הוראת כ"ק אדמו"ר (מהור"י צ) נ"ע שאמר ע"ז: "כך שמעתי^א. וי"ל שהוא עפ"י תקו"ז ת"ה, ת"י, תכ"א (מכתב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א [נדפס באג"ק חכ"א ע' קלא])^ב.

[א] הובא בשיחות קודש תשי"ד (ע' קטז) שם נכתב: "לכאורה טבעת צריכה להיות של כסף, – מצד כמה טעמים: א. הלשון הוא בכסף ובשוה כסף. ב. גם בקבלה יש מקום לכך שטבעת צריכה להיות מכסף דווקא. ג. נישואין הוא הרי עניין של אהבה. . . וכסף הוא מלשון אהבה כמו שכתבו נכסוף נכספתי שמצד זה הוצרך לכאורה להיות טבעת של כסף, אבל לפועל היה טבעת של זהב. טעמים – כל א' ירצה לומר, אבל כך היה, – הרבי נהג לומר, כך שמעתי".

[ב] בטעם הדבר שמקדשים בטבעת ולא בכסף כותב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א (באג"ק חכ"א ע' קלא) שזהו ע"פ תקוני זחר (תיקונים ה', י' וכ"א) שם נכתב: "איתמר לגבי כלה תהא לי מקודשת בטבעת זו". והטעם הוא ש"הטבעת היא מקיף על (אצבע) הכלה ובא מהחתן", ואילו "הכלה מסובבת את החתן ז' פעמים, שזהו מקיף על החתן הבא מהכלה. . . ושני המקיפים אלו באים תחת החופה שזהו מקיף הכללי על החתן והכלה גם יחד".

הוספות

יד. אך פעם הורה כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א לחתן לפני חתונתו שבעת החופה יהיה איתו בכיסו תמונה של כ"ק אדמו"ר הרי"צ. כמו"כ סיפר הרה"ח דוד רסקין שבהיותו ביחידות קודם חתונתו נאמר לו בין השאר שיזכור את הרבי בעת החופה (תשורה לחתונת חן-רוזנפלד י"א אדר תשנ"ח).

טו. "א"ת הטבעת החתן מתחיל לענוד על האצבע של הכלה במילים 'הרי את', ובמילה האחרונה, 'ישראל', הוא מיטיב את ענידת הטבעת, ומסיר את היד שלו – שבוה יוצאת הטבעת מהרשות שלו ונעשית שלה" (שיחות קודש תשי"ד ע' קיז).

טז. "טבעת נישואין צריכה להיות כמו סמ"ך וכמו מ"ם עגולה (כסמ"ך) מבפנים ומרובעת (כמ"ם) מבחוץ. . . אבל אעפ"כ המנהג בפועל לקדש בטבעת עגולה (גם מבחוץ) ושל זהב דווקא" (תורת מנחם ח"ב ע' 252).

יז. "ישנם כאלו שחורטים על הטבעת את יום הנישואין, שזה וודאי לא צריך להיות בשעת הנישואין. . . הרבי דייק ששום דבר לא יהיה על הטבעת, הוא צווה לשפשף אפילו את החתום שמראה על סוג הזהב" (שיחות קודש שם).

יד. "ישנו מנהג אצל חסידים פולין שנותנים לחתן קוויטלאך (פדיונות) כי חתן ביום חתונתו מוחלין לו על כל עיונותיו, במילא ביכולתו לפועל מילוי הבקשות. אבל אעפ"כ אין ענין להתנהג כך כיוון שזה יכול להביא לידי ישות. אמנם אלו שבאים לשמח את החתן בכחם לבקש. . . עבור הבחורים שצריכים שידוכים" (שיחות קודש תשי"ג ע' 383).

(* הערת המו"ל: נראה שהערה זו נדפסה בטעות בספר המנהגים בעמוד שלאחרי – במנהגי שמחות, וע"כ החזרנו אותה למקומה המתאים.

בנוגע לניקוד ברכת שמח תשמח – כמדומה ברור שאומרים שמח כולו פתח.

[הטעם בהנהגה זו – ראה לקמן ע' 13]

הכוס שעליו מברכין את השבע ברכות^ח – לאחרי שיטעמו ממנו החו"ב, נותנים למי שהוא לסיימו וכוס זה שובר החתן ברגלו הימנית.

[בענין אלו המברכים לעצמם בסעודת נישואין – ראה לקמן ע' 13]

לאחרי החופה קודם שנכנסים לחדר יחוד, מניחים כף של כסף על האסקופה והחתן צועד "איבער איר" – עליו מלמעלה, ואח"כ נכנסת הכלה וכו"^ט.

במשך שבעת ימי המשתה^י משתדלים שחתן או הכלה לא ילכו לבדם^{כא}, גם שניהם יחד לא, אלא כלוית עוד אחד.

[המקור להנהגה זו ראה לקמן ע' 14]

הוספות

יח. מנהג כ"ק אד"ש מה"מ: כשסירד קידושין אמר 'סברי מרגן' קודם ברכת בורא פרי הגפן (ע"פ סרט ההקלטה).

יט. בנוגע למנהג לדרוך קלות על רגל השמאלית של הכלה אחר החופה כדי שיתקיים הענין של "והוא ימשל בך" אמר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א: א) אינו צניעות (ב) מה צורך יש בסגולות הרי דבר זה סגולה הוא בכדי שיהא קולו נשמע בבית ואם הוא מצידו יתנהג כדבעי במילא יהיה קולו נשמע בבית ג) באם רצונו דווקא בסגולה, אתן לך סגולה אחרת – שהחתן ייכנס הראשון בחדר יחוד, ואם שכח להכנס הראשון לחדר יחוד, אז כשנכנסים לבית שיכנס קודם (תשורה לחתונת חן-רוזנפלד י"א אדר תשנ"ח).

יט. בנוגע למנהג לדרוך קלות על רגל השמאלית של הכלה אחר החופה כדי שיתקיים הענין של "והוא ימשל בך" אמר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א: א) אינו צניעות (ב) מה צורך יש בסגולות הרי דבר זה סגולה הוא בכדי שיהא קולו נשמע בבית ואם הוא מצידו יתנהג כדבעי במילא יהיה קולו נשמע בבית ג) באם רצונו דווקא בסגולה, אתן לך סגולה אחרת – שהחתן ייכנס הראשון בחדר יחוד, ואם שכח להכנס הראשון לחדר יחוד, אז כשנכנסים לבית שיכנס קודם (תשורה לחתונת חן-רוזנפלד י"א אדר תשנ"ח).

כ. כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ביקש למסור לחתנים, שבמשך השבע ברכות – נוסף על אמירת מאמר

כא. "ישנו סדר, שאחרי החתונה נוסעים ל"ירח דבש" למקום שאין מכירין אותו וממילא אפשר לעשות "מה שלבו חפץ" כלשון הגמרא. – אלו שאינם יודעים במה מדובר תבא עליהם ברכה וגם אלו שיודעים אל יעשו זאת" (שיחות קודש תשט"ז ע' 124).

כ. כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ביקש למסור לחתנים, שבמשך השבע ברכות – נוסף על אמירת מאמר

עושים שתי חופות של שתי אחיות^{כב} בשבוע אחד, אבל לא ביום אחד.

עושים שתי חופות . . . ביום אחד: הוראת כ"ק אדמו"ר (מהור"צ) נ"ע.

כמדומה שגם בחדש תשרי מנהגנו הוא לעשות חופה רק בחצי חדר הראשון, ובמקום עשיית חופה בחדש חשוון עושים זה בחדש כסלו, גם בחצי השני של חדר כסלו.

כמדומה: : ממכתב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א [נדפס באג"ק חי"ז ע' שו, רעו. חח"י ע' מז].

בחדש אדר וכן בחדש אלול עושים החופה בכל ימי החודש, כיון שהוא חודש הרחמים.

בחודש אלול: : הוראת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א [נדפס באג"ק ח"ב ע' דש].

[להרחבת מנהג זה וקודמו ראה לקמן ע' 14]

הוספות

ובפרט בענינים אלו שכיון שאמרו שלא ישאו ביום א' ה"ז גופא שאל"כ הוא אין מקום לחשש כלל וכלל" (אג"ק ח"ח ע' קנד).

כב. נשואי שני אחים בשבוע אחד: "ומה שכותב שלא ישלוט כו' הנה זה כבר פעם השני' שמזכיר לי ענינים כאלו, וגם אז כתבתי לו דמאן דלא קפיד לא קפדינן עמי'

הרחבות

על הדיין להיות מוכן להתקל בסברא הנוגדת את ההלכה, ולמרות זאת לפסוק בהתאם לפסק ההלכה. זה כוחה של הלכה, שאינה ניתנת לערעור, היא ענין קיים, אמת לאמתו.

וזה משמעות המשנה: למה מזכירין דברי יחיד – הרי אין הלכה כמותו? ומתמצת המשנה – לפי פירוש אחד – שלולא היתה נזכרת במשנה דעתהיחיד, היה עלול להופיע משהו בסברא נוגדת את ההלכה ולנסות לדחות על ידה את ההלכה. אך דברי היחיד, שהוזכרו במשנה באים להורות שכבר הועלתה סברא כזו ולמרות זאת אין ההלכה כמותה.

ולפי זה תתבהר השייכות של הוראה לנישואין, משום שהנישואין – ענינם כמו ההלכה: בנין נצחי, בנין עדי עד.

ביאור הנ"ל ביתר פירוט:

עניני וצרכי האדם חלוקים, באופן כללי, לשלושה סוגים: מזון; לבוש ובית. יתרונו של הבית הוא בתמידיותו. בכמה מקומות מבואר השוני בין לבוש לבית, שהלבוש הוא תשמיש זמני. יתכן אמנם מלבוש טוב, אך הוא לשעתו בלבד, לעומתו הבית הוא תשמיש תמידי, וכביטוי השגור – בנין עדי-עד.

היות וכל עניני העולם – מופיעים בתורה ומקור מציאותם הוא בתורה, הרי "אסתכל באורייתא וברא עלמא", משתקפים גם בתורה בחינות הלבוש והבית.

הטעם שצריך להגיע לחתונה לאחר סמיכה:

נתבאר בלקו"ש: "כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר, שלפני נישואיו נצטווה מפי אביו הרבי (מהורש"ב) נ"ע ללמוד ולקבל סמיכה להוראה (איסור והיתר) לפי המשתמע ממגנת הסיפור נצטווה גם הרבי (מהורש"ב) נ"ע לפני נישואיו מפי אביו(הרבי מוהר"ש) לקבל סמיכה באחד, ממכתביו של הרבי מוהר"ש לבנו הרבי מוהרש"ב נ"ע מהתקופה ההיא הוא מתארה בתואר: "בני הרב".

מסיפור זה מובן שקיים יחס בין ההוראה לנישואין ומהווה הכשרה להם.

ענינה של ההוראה הוא פסק ההלכה – דין אמת לאמתו. כל הסברות והדעות השונות בתורה הן אמיתיות, וכלשון רז"ל: אלו ואלו דברי אלקים חיים. אבל יתרונו של ההלכות הוא שהן אינן אמת בלבד. הן – "אמת לאמתו". מעלתן היא שאינן רק "דברי אלקים חיים". אלא כמרז"ל והוי' עמו – שהלכה כמותו, שורש ההלכות הוא משם הוי'.

אדם שנון ומפולפל יכול, אמנם, להשכיל סברות טובות, דברי אלקים חיים, אלא שהן ארעיות ויש מקום לסברות אחרות המערערות אותן. פסק הלכה, לעומת זה הוא נצחי וקיים לעד.

באורייתא וברא עלמא" כן עולמו הפרטי של כל אחד מתהווה על-ידי ההסתכלות בתורה כנ"ל – ומשום כך נהוג שהחתן עולה לתורה לפני נישואיו –

ולכן, העומד להקים בית בישראל, ב"עולם". עליו להקדים בנין בית בתורה. והיינו – ההוראה, ועל ידי הקמתו בית בתורה, הוא בונה ומקים את ביתו ב"עולם" – בנין עדי עד, בדור ישרים יבורך".

הטעם לתענית חתן וכלה:

הדברים בהרחבה מבוארים בלקו"ש² "כמה טעמים נאמרו ע"ז ש"נהגו שהחתן והכלה מתענין ביום חופתן": (א) "דהוי סליחה דידהו שנמחלין עוונותיהן ויום כפור דידהו"; (ב): "שמא ישתכרו ולא יהי דעתן מיושבת עליהן בשעת הקידושין" (ג) מפני שמצוה חביבה עליהם (לכן נוהגין) כדרך שעושין חסידים הראשונים שהיו מתענין על מצוה החביבה, כגון לולב ושאר דברים.

וא' מהחילוקים שנאמר בפוסקים בין הני טעמי הוא: לטעם הא' ראוי להשלים התענית, משא"כ לטעם הב' והג' – א"צ להשלימו, כפשוט (ולאידך אם נתאחרה החופה עד אחר צה"כ – לטעם הא' א"צ להתענות רק עד צה"כ, ולטעם הב' והג' – צריכים להתענות עד אחרי החופה).

וי"ל שאפי' את"ל שגם לטעם הא' (דהוא יום סליחה שלהם) אין צריך להשלים התענית – כיון שגם תענית שעות נחשב כתענית – יש חילוק עיקרי בין הני ג'

הסברות הן בדוגמת לבושים, הן טובות ומועילות לשעתן ופועלות הפעולה רצויה, גם על-ידן מתקיימת מצוות תלמוד-תורה, ויתר על כן: רק כך הוא סדר הלימודי, אלא, שהן עלולות להסתר אחר כך. מאידך, פסקי הלכות הם כענין הבית – דבר תמידי.

ולפי זה יובן ביתר בירור הצד השווה שבין נישואין, בנין בית בישראל, לסמיכות הוראה: שניהם הם כענין הבית.

המשותף שבין נישואין להוראה – כשם שהוא באורח כללי, כן הוא מתבטא בפרטי ענינים, כדלהלן:

ההוראה תלויה בגיל של ארבעים שנה, על יסוד מאמר רז"ל לא קאים אינש אדעתא דרבי' עד ארבעין שנין.

בתופעה דומה אנו נתקלים בנישואי יצחק ורבקה – הנישואין הראשונים המסופרים בתורה: – ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה.

זה תוכן הנאמר במדרש ומוכא ברש"י, שלפני נישואי יצחק, כתב לו אביו שטר דייתיקי ומסר לו כל נכסיו.

ואפשר להסביר זאת בענין של "קאי אדעתא דרביה": יצחק קלט בנפשו את כל עניני אברהם, רבו, ועם היותו "קאי אדעתא דרביה" – באו הנישואין.

ועל פי האמור יש להסביר את טעם המנהג של השתדלות לקבלת סמיכות להוראה לפני הנישואין –

כי, כשם שהתהוות העולם בכלל היא באמצעות התורה, כמאמר "אסתכל

(2) לקו"ש ח"ל ע' 164 ואילך.

דאין הכפרה באה מהתשובה, אלא מעיצומו של יום הכפורים, אלא שעיצומו של יוה"כ מכפר דוקא כאשר ישנה תשובת האדם.

ויתירה מזו: מזה שכתב הרמב"ם "עיצומו של יום הכפורים מכפר לשבים" ולא אמר "מכפר עם התשובה" וכיו"ב, מוכח דלדעת הרמב"ם מועילה כפרת עיצומו של היום גם לזה שלא עשה תשובה (גמורה) על חטאיו (תשובה עם כל גדריו ותנאיו) – חרטה על העבר וקבלה טובה על להבא בידיו דברים), אלא שהוא נמצא רק בתנועה וגדר של "שב" ששב ופונה לה'.

וע"פ זה נמצא שיש ג' שיטות באופן הסליחה ומחילה דיו"כ ויחסה לתשובה: (א) דעת רבי שאין צריך לתשובה בשביל הסליחה; (ב) דעת רבנן (בפשטות) שצריך תשובה ממש; (ג) שיטת הרמב"ם (לפי פירושו בדעת רבנן) שצ"ל תנועה של שיבה, אבל לא מעשה תשובה ממש.

ויש לומר, שמעין שלש שיטות אלו ביו"כ הן ג' השיטות הנ"ל בגדר הסליחה ומחילה ביום החופה:

לפי הטעם שהתענית היא רק בשביל צלילות הדעת בשעת הקנין – נמצא שאין לסליחה כל קשר עם התענית; לפי הטעם דהוי תענית של תשובה – ה"ז כמו יו"כ לדעת רבנן (בפשטות); ולפי הטעם שהתענית הוא משום חביבות המצוה, י"ל שהוא ע"ד שיטת הרמב"ם ביו"כ – שהרי סו"ס אף שהתענית אינו לתשובה, הרי בחביבות של מצוות הקב"ה – יש בה קירוב ושיבה להקב"ה.

טעמי בהגדרת מהות התענית: לטעם הא' יש כאן חלות דין תענית על הגברא וגם על היום; משא"כ לטעם הב' והג', דאין בזה חלות תענית, אפי' על הגברא, כ"א רק שלילה והעדר האכילה.

והנה פשוט דלכו"ע (גם הפוסקים שנקטו הטעם הב' והג') הרי יום החופה הוא יום מחילה וסליחה להחתן והכלה . .

ולפ"ז צ"ל, שהפוסקים שנתנו טעמים אחרים להתענית סבירא להו שמחילתם של החור"כ אינה תלויה בתשובה ותענית של תשובה, אלא המחילה באה ע"י הנשואין לבד.

ומכיון שלכו"ע יום חופתם של החתן והכלה הוי יום מחילה וסליחה (ע"ד יום כיפור), יש לומר, שהמחלוקת בין הטעמים הנ"ל שבפוסקים – אם זקוקים לתענית של תשובה בשביל הכפרה – היא בדוגמת הפלוגתא שמצינו בענין כפרת יום הכפורים: לדעת רבי בין עשה תשובה בין לא עשה תשובה יוה"כ מכפר, דעיצומו של יוה"כ מכפר, ולדעת רבנן – רק אם עשה תשובה יוה"כ מכפר.

ועד"ז הוא בנדר"ד, דהאומרים דמתענין משום דהוי יום סליחה ויו"כ דידהו, ס"ל דחתן וכלה צריכים עשית תשובה לכפרתן, דזהו תוכן תענית של תשובה (כמ"ש הרמב"ם דהצום הוא "כדי לעורר הלבבות לפתוח דרכי התשובה"), ואלו שנקטו הטעם הב' והג' הנ"ל – ס"ל דהכפרה היא מצד עיצומו של יום (חופתן), ע"ד דעת רבי (הנ"ל) בנוגע ליוה"כ.

אמנם אפילו לרבנן, דס"ל שאין יו"כ מכפר בלי תשובה, מוכח מדברי הרמב"ם

הוספות לתורה אור ד"ה להבין שרש חלב ודבש ספ"א בהכרעת האריז"ל דחכמה רק חסד".

המברכים לעצמם בסעודת נישואין – לענין שבע ברכות:

ממכתב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א⁸:

"במה דשאלנא קדמיכון: המשתתפים בסעודת נישואין, וכמנהג המדינה מסובים חבורות חבורות (וכמה מהם יותר מעשרה) כאו"א על שולחנה ושמשים משמשים (ומצרפים עיי"ז) לכל השולחנות, ובהתאריך הסעודה – כמה מהחבורות מברכין לעצמן, מבלי לחכות לברהמ"ז שבשלחן הראשי, אשר החור"כ מסובין עליו, ומבלי אמירת ז' ברכות וגם לא שהשמחה במעונו וכו'.

אי יאות פתגמא למעביד הכא ולמיפטור נפשיה מז' ברכות וכו'.

וכנראה סיבת המנהג: א) לא כל אחד ואחד יכול להאריך בסעודה (מפני הטרדות, הבריאות, חס על זמנו וכיו"ב ובפרט שלפעמים האריכות באה ע"י ענינים בלתי רצויים) ב) אמירת ז' ברכות קודם אמירתן בשולחן הראשי דהחתן וכלה – תעורר קפידת המחותנים.

ועל פי זה שינוי המנהג: א) שכולם יחכו עד סוף הסעודה – תגרום שכמה ימנעו מלהשתתף בסעודה זו כלל ועיי"ז יוגרע משמחת חו"כ אז, נוסף על הטינא שבלב מהמחותנים על הבלתי משתתפים,

הטעם שמנגנים ד' בבות בהולכת החתן והכלה לחופה:

נראה לומר שזהו ע"פ דברי הזהר³ "כד אתיין לה לחופה בכמה מיני נגונא, צריכין ישראל לאתערא לון לתתא בשירות ותושבחות בכל מיני נגונא" [כשמביאים את הכלה לחופה בכמה מיני נגון, צריכים ישראל להתעורר למטה בשירות ותושבחות בכל מיני נגון].

הסרת כל התכשיטים מבגדי החתן:

בשולחן העזר מובא⁴ שהחתן הולך לחופה בכיסים ריקים כדי להזכיר לו יום המיתה שאז "אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב".

ויש שכתבו⁵ טעם להורדת התכשיטים כיון שבחורבן הבית גזרו שלא ללבוש עטרות חתנים ועטרות כלות⁶ ואין אנו יודעים אלו תכשיטים בדיוק אסרו, ולכן – מספק – מחמירים בהכל.

הטעם לאמירת ברכת "שמח תשמח" בניקוד פתח:

כתב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א⁷: "ואולי אפשר לומר הרמז על פי דא"ח מפני דפתח בחכמה קו הימין מה שאין כן צירי בנינה (להעיר מענין אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה בביאוה"ז פרשת אמור) . . וראה

3) ח"ג רל, ב.

4) ח"ב ע' קלו, א.

5) קובץ המטורה ח"ה ע' נא.

6) שו"ע אר"ח ס"י תק"ס סעי' ד'.

7) אג"ק ח"ג ע' צב.

8) אג"ק ח"ד ע' רטו.

ועוד טעם לאי יצאת החו"כ יחידים איתא בפרקי דרבי אליעזר¹² שהוא משום כבוד "מה המלך אינו יוצא לשוק לברו כך החתן אינו יוצא לשוק לברו" והובא להלכה ברמ"א (סד, א). ומטעם זה האיסור הוא רק לצאת מהבית אבל בתוך הבית מותר. ועפ"ז מוכן אשר הליווי לאחר החתונה הוא מפני כבוד אבל לפני החתונה הוא מטעם שמירה, כנ"ל¹³.

זמנים המתאימים לקביעת החתונה:

תשרי: "בחדש תשרי מנהגנו הוא לעשות חופה רק בחצי חודש הראשון"¹⁴.

אך במ"א¹⁵: "מנהג ישראל שאין נושאין בעשיית", ע"כ נשאר רק הימים שבין יום כיפור לחג סוכות.

חשוון: "כמדומה שאין נוהגים בתוככי אנ"ש לעשות חתונה בחדש זה"¹⁶.

כסלו: "כדאי להשתדל כפי האפשרי שתהי' החתונה בחדש גאולתנו ופדות נפשנו ירחא תליתיא מתחלת השנה"¹⁷.

"בהנוגע לקביעות זמן החתונה בחדש כסלו הוא חודש הגאולה ובפרט לאנ"ש ותלמידי התמימים"¹⁸.

"ובמקום עשיית חופה בחדש חשוון עושים זה בחדש כסלו, גם בחצי השני של

וכנראה במוחש. ב) שיברכו בשולחנות הנ"ל ז"ב בשני כוסות, כבודים – יש חשש לקפידה הנ"ל, ואלו שיחששו להקפידה – מלכתחילה לא יבואו.

וכיון שבשני האופנים – ענין של מצוה ישנו, וגם שנתפשט המנהג ביותר ואין מוחה, מצוה ליישב המנהג, וי"ל שמיוסד על שלשה: א) שו"ע סקצ"ג סוס"א: למנוע קפידת בעל הבית מותר לעשרה להחלק. ב) שם סוס"ג אף אם לא הי' טעם זה מספיק מ"מ בכבר נהגו כך, הוי כאילו לא קבעו עצמנו ביחד, וראה שו"ע יו"ד ספ"ח ס.ב. ג) עפמש"כ בשו"ע אה"ע סימן ס"ב בט"ז סק"ז וערוך השולחן (סקל"ח). הובא גם במכתב כת"ר) דחיוב ז"ב תלוי באם האכילה היא גם לשמחת חו"כ – יש לומר דמחשבת המסוכים מקודם דבאם תתארך הסעודה יברך בלא ז"ב – הרי זה שלילת קביעתו לשמחת חו"כ, לא חל ענין ז' ברכות מעיקרא, וק"ל".

שלא יצאו החו"כ יחידים:

איתא בגמרא⁹ שחתן וכלה צריכים שימור ופירש רש"י שישמרו מן המזיקים שמקנאתם מתגרים בהם. וכתב ערוך השולחן¹⁰ שטעם זה אסור לחו"כ להיות לבד ואפילו בבית. ולפי מנהגנו ע"פ הוראת הרבי הריי"צ¹¹ אין לחתן להמצא לבד בבית החל ממספר ימים (הוא לא נקב בכמה) לפני החתונה. וע"פ הנ"ל נראה שגם על הכלה אין להיות לבד לפני החתונה.

(9) ברכות נד, ב.

(10) סימן סד, ג.

(11) ראה לקו"ש ח"א ע' 52.

(12) פט"ז.

(13) לקו"ש, שם.

(14) כדלעיל ע' 9. אג"ק חיי"ז ע' שו.

(15) שם ח"ט ע' רה.

(16) שם חיי"ז ע' רעז, הובא גם לעיל ע' 9.

(17) שם ח"י ע' קלא.

(18) שם חכ"א ע' תו.

חדש כסלו¹⁹. סיון: "מובן שלא בראש חדש סיון, שהוא בימי ספירת העומר"²⁹.

"והנה בכלל טוב יותר אם אפשרי שהחתונה תהי' באסרו חג דשבועות או בהימים שאחריו עד חצי חדש הראשון דסיון"³⁰.

תמוז: "אפשר שיהי' בר"ח תמוז"³¹.

מנחם אב: "במ"ש אודות קביעות זמן חתונת אחותו תחי' לחדש מנ"א, מובן הפלא . . הענין דקביעות לחדש מנ"א שאפילו בחדשים כגון דא – טוב יותר בתחלת תמוז מאשר באיזה יום שיהי' בחדש אב"³².

"במנ"א בימי יא-טו"³³.

אלול: "במשך כל החודש"³⁴, "כיון שהוא חודש הרחמים"³⁵, ואף "מסוגל אלול לזה ביתר שאת"³⁶.

יום בשבוע: "בהנוגע לאופן החתונה מה טוב שיהי' לא ביום ראשון בשבוע"³⁷. "פשט המנהג לישא נשים בערב שבת, ולהעיר שכמה נישואין אצל נשיאי חב"ד היו ביום השישי"³⁸.

טבת: "אין נוהגים בחוגנו לערוך חתונות בחדש האומר"²⁰.

שבט: "אין רגיל כל כך לעשות חתונה בחדשי טבת ושבט"²¹, "ואם בחדש שבט אזי בחציו הראשון"²².

אדר: "לדעתי יש להשתדל לקבוע החתונה בחדש אדר"²³.

ידוע מנהגנו הוא אשר עושים ההחונה בחדש כסלו או באדר"²⁴.

"טוב יותר לעשות זה בחדש אדר, שעל כל החדש כולו נאמר שהם ימי שמחה וי"ט"²⁵.

ניסן: "לדעתי יש להשתדל לקבוע החתונה בחדש אדר או ניסן"²⁶.

אייר: הנה מצד ספירת העומר לא שייך לעשות בכל החודש "ואם מאיזה טעם רוצה בדוקא בל"ג בעומר, אזי מפני החילוקי דיעות שיש בזה כמבואר באחרונים, יש לעשותה ביום ו'²⁷ אבל לא בליל אור ליום ו"²⁸.

(19) לעיל ע' 9. אג"ק ח"ח ע' טז.

(20) שם.

(21) אג"ק ח"ה ע' נב.

(22) שם ח"ז ע' פח. ח"ט ע' קמה.

(23) שם ח"ז ע' פח.

(24) שם ח"ה ע' נב.

(25) שם ח"ט ע' קמה.

(26) שם ח"ז ע' פח.

(27) ל"ג בעומר דאותה שנה (תשי"ד) חל ביום שישי.

(28) שם ח"ח ע' שיח.

(29) שם ח"ט ע' מו.

(30) שם ח"ח ע' שיח.

(31) שם ח"ט ע' מו.

(32) שם ח"ט ע' רב.

(33) שם חכ"ד ע' שנב.

(34) שם.

(35) לעיל ע' 9. אג"ק ח"כ ע' דש.

(36) שם חכ"ב ע' שיד.

(37) שם חח"י ע' רז.

(38) התוועדויות תשמ"ח ח"ד ע' 256 בשוה"ג.

לו שאני מבקש, שבתור רב פוסק דינים שיפסוק לבטל כל ההגבלות בקשר לזמן חתונה, הן בנוגע לחדשים והן בנוגע לימי החודש, בכדי שהחז"כ יוכלו להתחתן מה שהוא יותר מוקדם גם בנוגע לימים'. לאחר שר' יהודה-ליב גרונר מסר דברים אלו לרב דווראקין הוא פסק שמבטלים את כל אותם ההגבלות שהיו הן בנוגע לחדשים והן בנוגע לימים. לאחר שמסר זאת לכ"ק אדמו"ר מה"מ שליט"א הורה לו לפרסם זאת.

אך בפעם אחרת כתב כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א³⁹: "הגבלות בימינו אלה בנוגע לימי החתונה – מלבד המפורשים, כמובן ופשוט – מביאים לדחית ואיחור זמן החתונה – מביאים בכו"כ מקרים, בעוה"ר – למכשולים בעיני צניעות וכו' דחו"כ, ור"ל. וצע"ג ביותר הכדאיות הן, או אדרבא".

וברומה לזה העיד ר' יהודה-ליב גרונר שפעם אמר לו כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א 'תכנס להרב דווראקין, ותאמר

(39) מכת"ק.

שער
אקטואליה
חסידית

מקבץ טורים על החודש החסידי

מאת הרה"ח שלמה הלפרן

השלוחים, המשלח והשליחות

כאשר השלוחים מתכנסים אצל המשלח, הם נזכרים ומזכירים את הביטול המוחלט לרבי מה"מ, ואת ההתמסרות לקיום השליחות היחידה שנותרה - ההכנה להתגלות מלך המשיח.

"כינוס השלוחים העולמי" – אלפי השלוחים מרחבי העולם כולו – לגיונו של מלך – מתכנסים בפלטרין שלו, באים לקבל ממנו את הכחות להמשך שליחותם, כל אחד ואחד במקום ובתפקיד שנקבעו לו. וכבר התבטא על כינוס זה הרבי מלך המשיח 'כינוס לצדיקים – נאה להם ונאה לעולם'. ואכן נאה להם לשלוחים, להתכנס יחד בצילו של המשלח, הרבי מה"מ, ונאה לעולם כולו, העולם בו הם פועלים, כאשר כל אחד מהם מביא אתו לרבי את חלקו בעולם, את עניני שליחותו, ובכך העולם כולו מתבטל ומרגיש את שייכותו למלך, לרבי מה"מ.

השלוחים – 'שלוחו של אדם כמותו' – את גודל הזכות אי אפשר לתאר במילים, וכך גם את גודל האחריות. הידיעה כי כל מה שאתה עושה, אינו מכחך בלבד, ואינו נזקף לחשבון שלך, לטוב או למוטב, הכל שייך למשלח, לרבי מה"מ. גם אם אתה משקיע, כפי שחייבים אכן להשקיע, את כל הכחות בתפקיד, ואתה מגיע להישגים רבים. אם עולה בכך הרהור להיות קצת 'אתה בעצמך', לעשות דברים על דעת עצמך, כפי הבנתך ומיטב שיפוטיך, הרי שמיד אתה נזכר, כמותו של המשלח ממש, הכל צריך להיות בדיוק לפי ההוראות שקבלנו מהרבי מה"מ, בלי זה אי אפשר, שהרי שלוחים אנחנו.

המשלח – הרבי מה"מ, אשר נתן את הזכות הגדולה והמופלאה ביותר שניתן לתת ליהודי בכלל ולחסיד בפרט, להיות שליח שלו, על כל המשתמע מכך. אם בדורות קודמים היה זה רק אצל יחידי סגולה, וגם זה רק לתפקיד מסוים בפרק זמן מסוים, הרי שהרבי ברב טובו וחסדו, מאפשר לכל אחד החפץ בכך להיות שליח, שליח בכל הפרטים ולעולם ועד. ו'טוב עין הוא יבורך', הרבי מה"מ מרחיב את מעגל השליחות מעבר לאלו שהתנדבו לכך באופן רשמי, אם זה כאשר הוא מכניס את כל עובדי מוסדות החינוך אל תוך 'ספר השלוחים', ובמיוחד כאשר הוא קובע כי כל יהודי הוא שליח של הקב"ה, וכי כולנו שליחים של הרבי על מנת לבצע את הכוונה העליונה, את התכלית.

כאשר המשלח הוא הרבי מה"מ, מודגשת באופן מיוחד הזכות והחובה, שלא

להוסיף, לגרוע או לשנות חלילה ולו כהוא זה מן השליחות. כל שינוי הוא חלילה פגיעה בקשר שבין המשלח לשליח, ובכך מאבד למעשה השליח את זכות קיומו ככה, ולכן הדיוק וההתמסרות המוחלטת של כל שליח באשר הוא, היא למלא את רצונו ולקיים את הוראותיו של הרבי מה"מ, בדיוק נמרץ וללא סטיות.

והשליחות – השליחות של הרבי מקיפה את כל התחומים, אין דבר אחד הקשור ליהדות, ליהודים או לקדושה בכלל – שהרי גם בני נח הצטרפו לנושאי השליחות – שאינו חלק מתפקידו של השליח. מטף ועד זקנים, גברים ונשים, מוסדות חינוך, מפעלי עזרה וחסד ועסקנות ציבורית, כולם הם רק חלק מן השליחות של כל שליח. ובתקופה האחרונה, על כל אלה נוספה, בתוספת מרובה על העיקר, השליחות היחידה שנותרה – להכין את עצמנו ואת העולם כולו לקבלת פני משיח צדקנו בפועל ממש.

השליחות היחידה שנותרה מקיפה את כל פרטי השליחות, מהווה את כל מציאותו של השליח, והיא הקשר שלו למשלח. אין פרט אחד בשליחות שאינו חייב להיות חדור בשליחות זו, במטרה, קבלת פני משיח צדקנו. אין זה פרט או עניין נוסף בשליחות – זוהי השליחות, כל מה שהשליח עושה מכוון למטרה אחת – ההכנה להתגלות מלך המשיח.

זוהי השליחות שהוטלה על כולנו, אין מי שפטור ממנה. כינוס השלוחים, של אלה שזכו באופן מיוחד להיות שליחי המלך, הוא הנותן כח, לשלוחים המשתתפים בו, ועלידם לכל אחד ואחד מאתנו, אשר קיבלנו מהרבי מה"מ את השליחות האחרונה והיחידה, את הכוחות לדבוק בעקשנות בשליחות, לא לנוח ולא לשקוט, עד שאנחנו עצמנו והעולם כולו נהיה מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו בפועל ממש, לקבלת מלכותו ע"י השירה וההכרזה: יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

להיות שליח.

להיות שליח של הרבי מה"מ, פירושו להיות כמותו של המשלח, ממש, בלי שום סטייה. כך במיוחד בנוגע לשליחות היחידה שנוטרה - קבלת פני משיח צדקנו בפועל ממש.

התכנסותם של אלפי השלוחים בר"ח כסליו, ב"כינוס השלוחים העולמי", הוא הנושא העיקרי אותו חיים ב"בית חיינו", וממנו יוצאת החיות לכל קצווי תבל. כל שליח שחוזר מהמקום בו הוא מקבל את הכחות, מהמקום אליו הוא מביא את אלו שפעל עליהם, כל מי שהגיע אל הרבי מה"מ שליט"א, הוא שגריר המביא את החיות האמיתית לכל מקום בו היא נצרכת.

אנו רואים את השלוחים, מטכסים עצה, מה עוד יתן לעשות כדי להביא סוף סוף להגשמת המטרה, מילוי השליחות האחרונה – קבלת פני משיח צדקנו. כל דרך, כל אמצעי או "גימיק", כמו כל תכנית, נחטפים ע"י השלוחים כמוצאי שלל רב. כולם מחפשים את מה שנראה כבלתי אפשרי – למצוא דרך שאולי לא נוסתה, אולי זו תצליח ותביא את התוצאה המיוחלת.

אחרי כל כך הרבה מעש, אחרי המהפכה האדירה שחוללו ומחוללים השלוחים, וכל מי שרוצה מוזמן להצטרף ולהיות שליח, הרי שלא פשוט למצוא את הכחות לדעת, כי כל מה שעשינו, עדיין לא מספיק. לא קל, אך מי שמתגייס לצבא המלך, אינו מחפש לעצמו חיים קלים. מי שחפץ בקריירה ובקידום – לא כאן מקומו. השליחות ניתנת למי שחפץ ויודע ש"שלוחו של אדם כמותו".

להיות "כמותו ממש" עם המשלח, בלי מרכאות, כאשר זוכרים מיהו המשלח, הרי זה דבר ה'מבהיל את הרעיון'. זוהי זכות שאי אפשר לתאר, וכגודל הזכות כך גם גודל האחריות. שליח של הרבי יודע כי הוא אינו בעל בית לעצמו, אין לו רק תפקיד מוגדר שאותו הוא צריך לבצע, כאשר מה שחשוב הוא הסיכום ותו לא, אין כאן קבלנים של ידישקייט.

שליח של הרבי הוא זה שמייצג את הרבי, גם כאשר הוא פועל לטובת ה"אינטרסים של הרבי" – הפצת מעיינות היהדות והחסידות חוצה, אין הוא אדון לעצמו, הוא אינו רשאי לבחור בכל דרך פעולה שנראית לו, לשנות מעט, להוסיף או לגרוע ח"ו, כדי להגיע לתוצאה מרשימה, הוא כל הזמן, האיש של הרבי, ובכל דבר שהוא עושה, הוא חייב

לזכור, מי שפועל כאן זהו הרבי, האם הרבי נוהג כך?

ולכן, שליח של הרבי, אינו סוטה בכהו זה ומקפיד הקפדה יתירה על קוצו של יוד, בכל הנוגע להלכה, לתורה ומצוותיה, ולדעת התורה בכל פרט ועניין. אם זה בנושא שלמות התורה, כאשר הרבי אוסר כל מגע עם אלה המפקקים בה, גם אם נראה ששולמות כזו יכולה להועיל, עם זה שלמות העם, כאשר עמדתו של הרבי בנושא מיהו יהודי יכולה לגרום לשליח הרבה צרות ובעיות, בקשר עם הקהילה המקומית. בנושא שלמות הארץ, כאשר ישנם ידידים שלא תמיד מבינים זאת וכו'. השליח יודע כי הוא מייצג את הרבי וכאשר מייצגים את הרבי זוהי אמת ללא פשרות.

וכאשר מגיעים לשנים האחרונות, וצריכים לייצג את הרבי מה"מ, הרי צריך רק להתבונן מעט בשיחה שנאמרה לשלוחים בכנס השלוחים תשנ"ב, כל שליח – ובשיחה זו הרבי מטיל את עבודת השליחות על כל יהודי, ועל אחת כמה וכמה אלו שמשמשים ונקראים בפועל שלוחים – ללמוד שיחה זו אליבא דנפשיה, ואז אין ספקות והדברים ברורים.

ורק מספר שורות מתורגמות שיחה זו: "...יש לומר שנשאר עוד משהו לעשות שיביא את הגאולה בפועל. וזה: ע"פ הידוע אשר 'בכל דור ודור נולד א' מזרע יהודה שהוא ראוי להיות משיח לישראל'... וע"פ הודעת כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, השליח היחיד שבדורנו, המשיח היחיד שבדורנו, אשר כבר השלימו את הכל... מובן אשר הדבר היחיד אשר נשאר עכשיו בעבודת השליחות היא: לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש, בכדי שיוכל לקיים שליחותו בפועל ולהוציא את כל היהודים מהגלות".

כל מי שמתבונן במילים אלו, יכול להבין מהי הכוונה, לא צריך לחפש פשטלאך, או סברות עמוקות, ישנו אחד שראוי, והוא המשיח, ואת פניו צריכים לקבל. אלו הן ההחלטות שחייבים לקבל בכנס השלוחים, לפעול זאת באופן המתקבל אצל כל אחד כפי שכלו והבנתו, (שכלו והבנתו, אך לאו דווקא לפי השקפתו...). כך שעם ישראל כולו יעמוד מוכן לקבל את פני מלך המשיח בהכרזה אותה עווד הרבי גם בכנוסי השלוחים –

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

שלוחים - בכל מחיר!

ממלאים את שליחותו של הרבי מה"מ במלואה, מבלי להוסיף ומבלי לגרוע. שום חשבון של תועלת כביכול לעבודת השליחות, אינו עומד בפנינו כאשר אנו מקיימים את הרצון העליון, את השליחות האחרונה והיחידה.

הם נמצאים כל השנה בחזית, על פני כל כדור הארץ. חלקם נמצאים במקומות בהם הם יחידים באורח חייהם היהודי, מתמודדים עם קשיים ונסיונות שונים ומשונים, על מנת לקרב עוד יהודי לאביו שבשמיים. חלקם הגדול מנהלים מוסדות חינוך מפוארים, וחלק לא מבוטל הקים וביסס קהילות לתפארת, והיום עומד בראשן. פעם בשנה, מתכנסים השלוחים מכל רחבי תבל, אצל המשלח הרבי מה"מ שליט"א, כדי לשאוב כחות, ולקבל את הפקודות הנדרשות, לקראת שנת שליחות נוספת.

הכינוס ובעיקר ההוראות, שייכות לכולנו. הן שייכות לאלו שמוגדרים כ"שלוחים רשמיים", הנמצאים בכינוס, הלא הם בעיקר מנהלי בתי ומוסדות חב"ד ברחבי תבל. שייכות לכל מי שעפ"י הוראת הרבי מה"מ שייך ל"ספר השלוחים" עקב השליחות בתחום החינוך, ושייך לכל אחד, שהרי כל יהודי, ועל אחת כמה וכמה כל מי שהקשר שלו למשלח – נשיא הדור הוא בגילוי, הוא שליח, והשליחות מוטלת כל כולנו.

ואכן, לא תמיד קל להיות שליח. היהודי הראשון, אשר שלח את השליח הראשון, אברהם אבינו, עמד בעשרה נסיונות, ובכך נתן את הכח לבניו אחריו. מהנסיון הראשון – מסירות הנפש שלו עצמו באור כשדים, ועד הנסיון האחרון, הקשה מכולם, לא רק בגלל ההקרבה העצומה, אלא, כפי שמסביר הרבי מה"מ, בגלל העובדה כי קיום רצון ה', היה לכאורה מנוגד לכל מה שאברהם עשה והאמין על פי צווי ה'.

אברהם ידע, מפיו של הקב"ה כי רק יצחק אמור להמשיך אותנו, רק על ידו תושלם הכוונה של החדרת אלוקות בעולם כולו, כיצד אם כן יכל לעשות משהו שיחסל את הסיכוי היחיד להמשיך בשליחות האלוקית? די היה בנסיון התחמקות, בהרהור או בספק, כדי למנוע זאת, אולם אברהם לא ויתר. הוא ידע כי רצון ה' הוא אחד, ואי אפשר לעשות חשבונות ולהתמקק מקיומו. אין תועלת בכל העבודה שלו, אם ברגע האחרון יימנע מקיום רצון ה'.

ובכך נתן אברהם אבינו כח לכולנו. גם אם ההקרבה הנדרשת מאתנו, אינה ב"ה מסירות נפש בפועל ממש, הרי שהרעיון נשאר. לעיתים נדמה לנו כי כדאי "לעגל פינות", לא להקפיד כ"כ על כל כללי ההלכה ח"ו, מתוך מטרה נעלית – לקרב עוד יהודי, לבצע

יותר טוב את השליחות של הרבי מה"מ.

ניתן לחשוב, כי אם לא נתעקש, למשל, על קיום אירועים ושיעורים נפרדים לגברים ולנשים, אם נעלים עין מדי פעם מנושא "מיהו יהודי", ההפסד ייצא בשכר, ונוכל לקרב עוד רבים לרבי מה"מ. אך עלינו לזכור, אם אפילו בפרט אחד אנו סוטים מהוראותיו הברורות – אין טעם בכל העבודה. אין שליח למחצה לשליש ולרביע, ואפילו לא שליח בתשעים אחוז. השליח הוא כמו המשלח ממש, זו לא מליצה, זוהי העובדה, זוהי דרך חיים.

וכמובן בנוגע לבשורת הגאולה. גם כאן עומד היצר הרע, הוא השטן, ומנסה לבלבל. פה נראה כי פרסום כל דבריו של הרבי לא מתאים, ושם נראה כי צריך להוסיף הסבר משלי או הרגשה פרטית, שלא לדבר על כך שלעיתים יותר נוח ו'משתלם' להתעלם בכלל מנושא כה טעון. הכל למען מטרה נעלית – לקרב ולהשפיע עוד יותר.

אך שליח, וכל אחד שליח, יודע שהדבר אינו מסור כלל לבחירתו. השליחות היחידה שהרבי מה"מ הטיל עלינו, והדגיש אותה בשיחה של כנוס השלוחים, היא להכין את העולם לקבלת פני משיח. התפקיד שלנו הוא לעשות זאת בצורה הטובה ביותר, אך התחמקות, טשטוש או התעלמות ח"ו מבשורת הגאולה, כולה או חלקה, אינם באים בחשבון כלל.

והדרך להצליח בכל, ולדעת כי אכן עושים רק את מה שצריך, היא הידיעה מהי מהותו של שליח. הידיעה שאנו כשלוחיו של הרבי מה"מ, חייבים למסור לו לא רק את הכחות שלנו, אלא את כל כולנו. לבטל את המציאות שלנו, כך שיישאר מקום רק למשלח, זוהי הדרגה הגבוהה ביותר במושג שליחות, זוהי הדרגה שהרבי מה"מ נותן לכל שליח, ותובע ממנו באותה מידה. וכך, ע"י הביטול המוחלט למשלח, נוכל לקיים במלואה את שליחותו. כך נהפוך אנו בעצמנו, וכל מקום בו נמלא את שליחותנו, למקום מוכן לגאולה השלימה, ולקבלת פני משיח –

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

שליחות אחת.

כל הארגונים, המוסדות והגופים אותם הקים הרבי מה"מ, אינם קיימים בשביל עצמם, הם קיימים למטרה אחת - לעזור לכל שליח (וכל אחד הוא שליח) למלא את השליחות היחידה, לקבל פני משיח.

כינוס השלוחים העולמי, כינוסי שלוחים מקומיים ואזוריים, ואירועים נוספים, גורמים לנו להרהר ולהתבונן, במהות האמיתית של הצבא האדיר אותו הקים כ"ק אדמו"ר מה"מ – 'לגיון של מלך', ואליו הוא מגייס את כל מי שנדבה רוחו ונשא אותו ליבו, להיות שליח.

בתנועות אחרות בעולם, ישנו מנגנון, ממסד, או מרכז אשר הוא העיקר, הוא הגוף העיקרי, ואילו הנציגים במקומות שונים, הינם רק חלק ממנו, אין להם תפקיד או חשיבות בפני עצמם, וכל מטרתם היא לשרת ולייצג את המנגנון והממסד. כלפי חוץ, ניתן אולי לחשוב שזהו גם הסדר אותו קובע הרבי מה"מ, ישנו מרכז, ישנם אירגונים, יש סדר, משמעת ונהלים די ברורים, אשר על ידם מתבצעת השליחות.

אולם, כשבוחנים את הדברים לעומק, רואים שההיפך הוא הנכון. אם ישנם מקומות בהם תפקידו של השליח הוא כאמור, לשרת את הגוף שעליו, הרי שאצל הרבי מה"מ, הסדר הוא אחר. תפקידם של כל המוסדות, כל הגופים, כל המנגנונים הוא אחד – לסייע לשליח למלא את שליחותו של המשלח. 'שלוחו של אדם כמותו' – נאמר על השליח, ולא על שום גוף, ארגון או תנועה.

לכן, לכל שליח ישנו משלח אחד, אליו הוא כפוף, ורק לו הוא חייב בדין וחשבון. ידועים מקרים בהם היו תורמים או גורמים שבקשו לקבל דו"ח מעבודת השליחות, או ממוסדות השייכים אל הרבי מה"מ – הם תמיד נענו בשלילה. המוסדות, כמו גם השלוחים, שייכים אל הרבי בלבד, וחץ ממנו אין מי שינהל אותם או יפקח עליהם. נכון, בפועל צריך שיהיו ארגונים, תהיה מסגרת, אלא שהמסגרת כשמה כן היא, מטרתה לשמור על מה שבתוכה, ולא להחליף אותו חלילה.

וכך, אצל חסידו ב"ב, אצל השלוחים, מנהלי המוסדות וכל אחד מאתנו, אין בכירים יותר או פחות, כולם שווים בדבר אחד בקיום השליחות של הרבי מה"מ. יש מי שנמצא בתפקיד כזה, יש מי שנמצא בתפקיד אחר, האחד תפקידו לפקח על אחרים, האחר הוא

בעיקר בבחינת 'מקבל' – אך לכולם יש זכות קיום אחת ויחידה – הזכות לקיים את שליחותו של הרבי מה"מ.

ולכן – אין להתפעל משום אירוע, דעה או עמדה, בין אם הם מתאימים לנו ובין אם לאו. אבן הבוחן היחידה שעלינו לאמץ היא אחת – האם פעולה זו או אחרת מוסיפים במילוי השליחות, ורק אז זוהי פעולה ראויה. כל מה שמסביב, הוא במקרה הטוב טפל, והעיסוק בו עשוי להסיח את הדעת מהעיקר.

והעיקר – כולנו יודעים מהו. הרבי מה"מ לא נותן לנו מקום לטעות כלל. הרבי אינו מדבר על שליחות אחת מני רבות, חשובה אך לא יחידה – הרבי מדבר על העבודה היחידה, השליחות האחרונה והיחידה, שהיא השליחות בה עלינו לעסוק. נכון שמענו זאת כבר אינספור פעמים, אך כל זה לא משנה את האמת – השליחות להכין את עצמנו ואת העולם לקבלת פני משיח צדקנו.

אמנם, יכולים ואולי אף צריכים להיות הבדלים באופן בו מבצע כל אחד את השליחות הזו, מהם ההדגשים הרצויים, וכיצד בדיוק יש להעביר את המסר. אולם, אסור שהבדלים אלו יהיו נוגעים למהות. ולכן, נתעלם כולנו מכל מה שקשור למילוי השליחות, גם אם זה נראה לנו חשוב ואף מעניין, ונתרכז במילוי השליחות 'בלבד', יש מספיק עבודה לכולנו, בכל שעות היממה, ואף יותר מכך. העיסוק בעיקר, יביא אותנו עד מהרה לתוצאה העיקרית, אשר תחסוך מאתנו התעסקות בכל עניין אחר התגלותו המידית של הרבי מה"מ לעיני בשר: יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

החודש החסידי

המועדים החסידיים בחודש כסליו, ובפרט אלו הקשורים לרבי מה"מ מתייחסים אל תורת החסידות, אך במיוחד אל הרבי עצמו, שכן הנשיא, הרבי, הוא הכל, בלעדיו אין חסידות.

חודש כסליו אשר בתחילתו אנו עומדים, ידוע כ'חודש החסיד'. בדורות הקודמים ידענו אודות י"ט כסליו וי' בכסליו, הלא הם יום ההולדת וברית המילה של חסיד, ראש השנה לחסידות, ומתן תורה של תורת החסידות, כפי שידועים ביאורי רבותינו נשיאינו בעניינים אלו. בדורנו התווסף לימים טובים אלו ר"ח כסליו (ב' בכסליו) וי"ד בכסליו, ימים הקשורים באופן ישיר אל כ"ק אדמו"ר מה"מ, ואל ההתקשרות שלנו אליו.

החודש כסליו כולו מתחיל אפוא וממשיך במועדים חסידיים, עד לסימונו, נר חמישי של חנוכה, שגם הוא מועד חסידי, וכמובן חנוכה עצמו, מועד חסידי בפני עצמו, שהרי מיסודות החסידות הוא להאיר את החושך, ולהיות מוסיף והולך בכל עניני הקדושה. על ייחודו של חודש זה זכינו לשמוע מפי הרבי מה"מ, ואף לקבל הוראות מיוחדות, על דבר לימוד תורתם של רבותינו נשיאינו במהלך החודש, ועל ההתוועדויות החסידיות שיש לקיים בו.

כאשר מתבוננים במשמעות של החגים החסידיים אשר בחודש כסליו, אשר ממלאים אותו בתוכנו המיוחד, הרי שרואים למעשה את כל עקרונות תורת החסידות. להאיר את העולם, כאשר הוא בחושך דווקא (חנוכה), לא להתפעל ממניעות ועכובים, לנצח את כל המניעות ולהפיץ את המעיינות בלי גבול (י"ט וי' כסליו). עוד למדנו אודות ההתקשרות של הרבי עם החסידים (י"ד בכסליו), ועל כך ששום מחסום, רוחני או גשמי, אינו יכול לעמוד בדרכו של הרבי מה"מ.

נקודה מרכזית אחת משותפת לכל המועדים החסידיים שבחודש זה. בכולם היה הקטרוג על תורת החסידות, שיטתה, הפצתה וכו' אך הקטרוג התבטא לא רק בגזירות נגד לימוד או הפצת תורת החסידות, אלא בדבר אחד – ברבי. הנצחון והגאולה הם כאשר הרבי יצא ממאסר ובכך הוכח נצחון תורת החסידות. גם בי"ד כסליו הנקודה היא אחת – הרבי, הקשר שלו אלינו ושלנו אתו, ובר"ח כסליו כמובן שמציינים דבר אחד ויחיד – הרבי מה"מ

כל זאת מלמד אותנו כי עיקר העיקרים של תורת החסידות הוא הרבי. הרבי הוא המרכז, הוא הנקודה והוא בעצם הכל, הנשיא, הרבי הוא הכל! אמנם בחב"ד נדרשת

מכל אחד העבודה בכחות שהוא קיבל מהקב"ה, אך הכל מוביל למטרה אחת – הרבי.

אין חסידות, אין 'תנועה' ואין 'אידאולוגיה' של תנועת או חסידות חב"ד, מבלי שבראש ובלב יהיה דבר אחד ויחיד – הרבי. הרבי הוא זה שמנהיג אותנו, הוא זה שאליו אנו מתקשרים, הוא נותן את הכחות לכולם, ורק מכחו ובשליחותו אנו חיים ופועלים.

אי אפשר להפריד בין הרבי, החסידים והחסידות, הם כולם אחד. אם רואים שהחסידות חיה, אם רוצים שהחסידות תחיה, חייבים לזכור ולדעת כל העת – יש לנו רבי. איננו יכולים לחיות רק עם זכרונות, עם הרוח ועם המורשת, כל אלו יפים אולי למוזיאונים, או לחוקרים, אנו, שחפצי חיים אנחנו, חיים עם רבי כפשוטו, כפי שהוא חי אתנו.

בכל הפעולות שעושים, בכל ההתוועדויות שמקיימים, לא מפסיקים ולו לרגע אחד לזכור כי הרבי מה"מ, הוא זה שנותן בנו את החיות. הוא זה שמטיל עלינו את התפקיד, את המשימה ואת השליחות האחרונה והיחידה, לקבל פני משיח צדקנו בקרוב ממש.

אנו עושים כמיטב יכלתנו, וזוכרים כל העת את המשלח, משתדלים לגרום לרבי רק נחת-רוח ומקיימים בדקדוק את כל הוראותיו. מתקשרים יותר ויותר אל הרבי ומביאים עוד ועוד יהודים שיתקשרו אליו גם הם, בכל דרך אפשרית. ובעיקר – מזכים את עצמנו ואת העולם כולו בזכות ובחובה שהוטלו עלינו, לקבל פני משיח צדקנו, ולקבל את מלכותו עלינו, על עם ישראל ועל העולם כולו בהכרזה:

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד.

העיקר שחסר

גם כאשר לומדים הרבה חסידות, מתוועדים היטב ואפילו לומדים עניני גאולה ומשיח יש לזכור את העיקר, חסר רק שיראו כיצד הכל מוכן לגאולה, ומלך המשיח הוא נשיא דורנו.

אחד הביטויים שהפכו להיות שגורים על לשוננו, נאמר ע"י הרבי מה"מ בשיחת ש"פ ויצא ט' כסליו תשנ"ב: "והדבר היחיד שחסר הוא – שיהודי יפקח את עיניו כדבעי, ויראה איך הכל כבר מוכן לגאולה", מילים שהפכו להיות אבן יסוד בהגדרת הנדרש מאתנו בתקופה זו. אולם הרבי מה"מ אינו מסתפק בכך אלא ממשיך ומגלה לנו, מה ניתן וצריך לראות כאשר מסתכלים בעיניים פתוחות: "יש כבר את ה'שולחן ערוך', יש כבר את הליתן ושור-הבר ויין המשומר, ויהודים יושבים סביב 'שולחן אביהם' יחד עם משיח צדקנו.

ואם לא ברור עדיין למה הכוונה ממשיך הרבי: "ובדורנו נשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר; ולאחרי ארבעים שנה מאז הסתלקות כ"ק מו"ח אדמו"ר יש כבר גם 'לב לדעת ועיניים לראות ואזניים לשמוע'". הרבי מה"מ מדבר על ארבעים שנה מאז 'י שבט תש"י, כאשר נשיאות הדור נמשכת, ברור על ידי מי. כל מה שצריך הוא כפי שממשיך הרבי "כעת צריך להיות רק, שיפתחו את ה"לב לדעת", ויפקחו את ה"עיניים לראות", ויפתחו את ה"אזניים לשמוע'".

כאשר הלב העיניים והאזניים פתוחים, הלב אינו אטום בדעות ובהרגשות הקודמות שלנו, העיניים לא נסתמות ולא מסתנוורות מה"מציאות" הגלותית, והאזניים מוכנות לשמוע גם דברים חדשים, הרי שאז כפי שמסכם הרבי מה"מ "יבינו, יראו וירגישו בפשטות ממש בגשמיות העולם – את הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש".

אם מתבוננים בהוראות לפועל שמשיחה זו, הרי רואים שכמעט שום דבר לא השתנה. צריך ללמוד חסידות, במיוחד מתורתו של בעל הגאולה, יום ההולדת ויום ההילולא, ללמוד מאופן הנהגתו, לערוך התוועדויות ולקבל החלטות טובות בקשר לכך, ולהתכונן כדבעי לי"ט בכסליו ולחנוכה. אין כאן "חידושים מסעירים", כן שנה גם ההוראה המיוחדת אודות לימוד עניני גאולה ומשיח, אך גם את זה ניתן לקבל, מדוע צריך להרחיק לכת ולהתבטא בצורה כה "פראית"? הכל כבר קיים, כולל מלך המשיח עצמו, הרי התוצאה היא לכאורה אותה תוצאה.

אלא שבעצם הכל שונה, ניתן ללמוד הרבה חסידות, את המאמרים העמוקים ביותר של אדמו"ר האמצעי, ולקראת י"ד כסליו, את כל דרושי החתונה של הרבי ריי"צ וכמובן ובעיקר את של הרבי מה"מ. ניתן לקיים התוועדויות סוערות, מעניינות ומרתקות, ולהתחזק בדרכי החסידות ובהליכה באורחותיה. ניתן אפילו ללמוד עניני גאולה ומשיח בעיון ולביקאות, ואף לשלוט היטב במקורות. אולם בכל זאת העיקר עדיין חסר מן הספר.

כל זה טוב ויפה, אולם מה שבאמת חסר, זה ההכרה בכך שהכל כבר מוכן וקיים לגאולה. לדעת שהמצב של העולם איננו כפי שהוא נראה כרגע, חשוך וגלותי, אלא עולם שעומד מוכן לגאולה השלימה. עולם שבתוכו נמצא ופועל מלך המשיח, לא כדמות עלומה, אלא כנשיא הדור. ידיעה כזו מביאה אתה את הרצון וההחלטה הנחושה שכל מה שעושים, כולל אותם הדברים שעשינו עד עתה, יהיה חדור בנקודה היחידה, למלא את מה שבאמת חסר, לפקוח את העיניים ולראות את הגאולה ואת משיח צדקנו ולקבל את מלכותו בהכרזת – יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד.

כמה נרות הדלקנו היום?

הרבי מה"מ, מתייחס בפשטות גמורה לעובדה שיתכן שעוד היום נדליק נרות כדעת ב"ש. כך עלינו לחיות בפשטות את הגאולה, ולהכיר בה כמציאות העומדת להתרחש באופן מידי.

מאחר ומקווים ש"בכל יום שיבוא" ומקווים שמשיח צדקנו יבא עוד בערב שבת חנוכה, בערב שבת ובערב חנוכה... כך אומר הרבי מה"מ, בשיחת ערב חנוכה תש"ג. ובהמשך השיחה דן הרבי בשאלה האם וכיצד יש להעריך לכך שתהיה הלכה כבית שמאי, וממילא יתחילו בהדלקה של שמונה נרות בלילה הראשון.

מבלי להכנס לפרטי העניין – ואגב, ב'התוועדויות בלה"ק' לא ניתן למצוא את השיחה בשלמותה כפי שהיא נאמרה, על כל הביטויים שבה, ולפי הסדר שנאמרה, אלא רק כפי שנערכה על ידי ה'מניחים', וזו כשלעצמה עוד סיבה, למי שעדיין מחפש כזו, לחשיבות העצומה של ראיית ושמיעת דברי הרבי, כפי שהם במקורם, בנוסף ללימוד מתוך הספרים – הרי שאחד הדברים שניתן לראות, לשמוע וללמוד מהם, הוא הפשטות הגמורה בה נאמרה השיחה.

כאילו אין שום חידוש צורת הסתכלות זו, הרי פשוט, מחכים בכל יום שיבוא, ומילא צריך לקחת בחשבון את השלכות ההלכתיות והמעשיות, בכל עניין, בהתחשב בעובדה שמשיח בא. אך כנראה שזה לא כל כך פשוט, שהרי בכמה ספרים על חנוכה מצאנו התייחסות כיצד ינהגו בפועל אחרי ביאת משיח, אחרי שההלכה תפסק כבית שמאי, והרי הדברים מובאים כבר בכתבי האריז"ל, ולמרות זאת, גם כאלה האומרים מידי יום 'אחכה לו בכל יום שיבוא', אינם חיים זאת במציאות מוחשית.

כנראה שזה מה שהרבי דורש מאתנו לחיות עם משיח, שכל דבר יהיה חדור עם עניני משיח וגאולה וכו'. הכוונה היא שכאשר מדברים אודות חנוכה, מיד חושבים, איך חוגגים אותו כשמשיח כבר בא, וכך בכל דבר ועניין.

לחיות עם משיח, פרושו, למשל, שאם ישנו נושא שעומד בראש סדר היום, כמו ה'בחירות' בארץ, הרי שמטבע הדברים עוסקים בו ודשים בו מכל צד ופינה, אולם חסיד שרוצה לחיות משיח, גם אם אינו נמלט מהדיבור והעיסוק בענינים אלה, שלמען האמת אינו שייך אלינו, החסידים, הרי שלפחות מידי פעם מתגנבת למוחו איזו 'מחשבה' לה', ואיך כל זה יהיה כשמשיח יתגלה?

ואם אכן מתגנבת כזו מחשבה יש לקוות ולהניח כי לא תשאר בגדר של מחשבה בלבד, אלא גם מתחילים להתכונן בפועל לכך שתבוא הגאולה, ואז הכל יהיה כמו שהרבי מה"מ מתווה, מורה ומבאר שצריך להיות. אז דיבורים אודות ציות מלא לדעת התורה, מבלי להזדקק ל'רע במיעוטו' או להתיישר עם המציאות המורכבת, לא יישמעו כתמהוניים ומנותקים, אלא כמציאות שגם אם עדיין לא התגשמה בפועל היא עומדת להתממש.

כאשר חיים כך, כל צורת ההתייחסות לעולם ולמה שקורה בו, המבט לחיים, משתנים לחלוטין. חיים בתוך עולם נעלה יותר, גם אם בעולם החיצוני לא ניכר שינוי, הרי בכל יום שיבוא. ואם כך הדברים רק כתוצאה של נוסח ה'אני מאמין' שקיים כבר מאות שנים, הרי אנו, שזכינו לשמוע את כל הביטויים המרעישים, על כך שנמצאים בזמן השיא של ימות המשיח, שהגאולה ומלך המשיח הם מציאות קיימת, וכל שאר הביטויים הידועים ומוכרים, הרי ברור שחובה עלינו לחיות כל העת את המציאות של אחרי שמיח בא.

כך שגם אם בפועל טרם הדלקנו נרות כדעת בית שמאי, הרי זה לא נראה לנו כחלום רחוק. ואם המצב בעולם ובארץ הקודש, עדיין רחוק מלהשביע רצון, הרי שאנו רואים וחיים כבר את המצב כפי שהוא אחרי ביאת משיח. ובעיקר כפי שמסיים הרבי מה"מ בקטע אחר בוידאו הנ"ל "כדאי יותר לנסוע ולהרעיש על פרסומי ניסא דחנוכה" על פרסום הנס של הגאולה השלימה והתגלות מלך המשיח לעיני כל, מתוך הכרה, שירה והכרזה – יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד.

נצחון האמת

הנצחון אותו חוגגים בימי החנוכה, כמו גם ה"דין נצח" בה' טבת, מלמדים אותנו כי לא צריך להירתע, אלא להמשיך ולהרבות אור, גם במחיר "שגעון" - העיקר שהאמת תנצח.

בימים אלו, ימי החנוכה, אנו חוגגים את הניסים והנפלאות אשר עשה הקב"ה לאבותינו, בימים ההם בזמן הזה. אנו חוגגים לזכר נס הנצחון במלחמה ולזכר נס פך השמן.

הנצחון של מתתיהו ובניו על מלכות יון הרשעה, לא היה רק נצחון צבאי של עם שחפץ בעצמאות אל מול כובש אכזר. הנצחון לא היה רק הצלחה של מרד כנגד גזירות שמד רוחניות או גשמיות, היה כאן הרבה מעבר לכך.

מי שרצה לקיים את התורה והמצוות, יכל ככל הנראה לעשות זאת, בתנאי שהוא היה מסכים "להתגמש" על מספר עקרונות. אם היה מוכן לקיים את התורה ומצוותיה, בתור חכמה נעלית, או מסורת ופולקלור, לא הייתה ליוונים שום בעיה. אדרבא הם כבדו את התורה, ואף דאגו שהיא תתרוגם לשפתם.

ה"בעיה" היחידה היתה דווקא עם אלו ש"התעקשו" לא לתת הסברים שכליים או מתקבלים לכל מצוה, אלא המשיכו לדבוק בתורה ובמצוותיה משום שהם רצונו של הקב"ה, אלו שלא הסכימו לכתוב על קרן השור את אותה הכרזה מפורסמת, גם אם בשכרה היו מאפשרים להם לחיות בנחת, תוך קיום מצוות הדת.

במצב עניינים שכזה, לא פלא שהיו רבים מעם ישראל שהתיוונו, כפי שמסביר הרבי מה"מ, כי הנס של מסירת הרבים ביד מעטים וכו', היה בתוך עם ישראל, כאשר אותם מעטים שהיו נאמנים לה', ונענו לקריאת מתתיהו, נצחו את הרבים שהשתייכו למחנה המתיוונים.

ברור שחלק מרכזי בעם ישראל לא החליט בבת אחת לפרוק את עול התורה והמצוות, ולסגוד לתרבות יון. מה שקרה הוא כי הסיסמאות אודות ה"חכמה" וה"לוגיקה" שבתרבות יון, עשו את שלהן, כך שכאשר מתתיהו חיפש את אותם "משוגעים" שהיו מוכנים ללכת נגד כל אותה צורת חשיבה, הם היו המעטים. אך מסירות נפשם עמדה להם, והקב"ה נתן בידם את הרבים, מעתה היו מתתיהו ואנשיו, אלו שהחזירו ברבים

את האמת האלוקית, זהו נצחונה של האמת.

בימים הבאים נציין את ה' בטבת, יום ה"דין נצח". גם כאן מציינים אנו את נצחונה של האמת. לא על כל הפרטים שהיו באותו משפט ידוע, מתמקדים, מסיבות שונות, בספורי המאורע. אולם מי שמתבונן מעט, ומנסה לברר ולחקור, רואה כי הנצחון של הרבי מה"מ, של כל החסידות, לא היה רק כנגד הטוען מהצד שכנגד, הנצחון היה פשוט נצחון האמת.

הנצחון במשפט הושג, לאחר שהרבי מה"מ חזר ותבע לנקוט בקו פעולה, אשר היה נראה למעורבים בכך, כקו "שמיימי", שאינו נוגע כל כך לפועל. הרבי "התעקש" כי הטענה העיקרית לא תיסוב אודות הפרטים ה"טכניים", כגון רישום הספרי' וכו'. הקו אותו הוביל הרבי הוא הקו שמתמצה במילים שצטט הרבי מה"מ מהרבית ע"ה: "הרבי והספרים שיכים לחסידים".

ייתכן שהיה ניתן לטעון טענות "מתקבלות" יותר, בנוגע לבעלות על הספריה וכו', היה ניתן לפתור את הנושא בצורות שונות, ובלבד ש"כבוד ליובאוויטש" לא יפגע. ברם הרבי מה"מ לא הסכים, התביעה נותרה אחת, יכירו וידעו, לעיני העמים והשרים, כי יש רבי בישראל, רבי שאינו רק אישיות מכובדת, אלא כמשמעו – ראש בני ישראל. את נצחון האמת האלוקית הזו אנו חוגגים בה' טבת – דין נצח.

וכך גם בימינו, יכולים להיות כל מיני הסברים, "הגיוניים" ו"מתקבלים", כיצד יש למלא את שליחותו של הרבי מה"מ. מובן שכל אחד מאתנו רוצה לעשות זאת על הצד הטוב ביותר, ברם אמת אלוקית יש רק אחת, גם אם אלו שמפיצים אותה נקראים משום מה "משוגעים". האמת היחידה היא, כי כעת נותר רק להתכונן ולהכין אחרים לקבלת פני משיח צדקנו מיד – יחי אדוננו מורנו ורבנו מלך המשיח לעולם ועד.

סיפור אקטואלי

הנרות מספרים לנו על הניסים שהיו בימים ההם, ואלו שקורים בזמן הזה - כדבר נבואתו של הרבי מה"מ, ומלמדים אותנו כי כששומעים למתתיהו אין מקום לשום חשבון אחר.

בימי החנוכה, אומרים רבותינו נשיאנו יש להקשיב למה שנרות החנוכה מספרים. נרות החנוכה מספרים לכאורה את אותו הסיפור מידי יום ומידי שנה, שהרי הם נתקנו כזכר לניסים שהיו בימים ההם בזמן הזה. אולם בכל יום, מימות החנוכה, ובכל דור אנו צריכים להקשיב להם, ולכן ברור כי הנרות מספרים לנו סיפור שקרה אמנם בימים ההם, אך הוא ממשיך לקרות בזמן הזה.

הם מספרים לנו שהיה יהודי בשם מתתיהו, שבתחילה לא היו לו שותפים רבים, בסך הכל חמשת בניו. אולם הוא לא הלך בתלם שהיה נהוג אז. עד שקם מתתיהו, ידעו יהודים כי הברירות שעומדות בפניהם מצומצמות למדי. ניתן להכנע באונס ו/או ברצון, לגזירות היוונים, כפי שאכן עשו רבים. אפשרות אחרת היתה לנסות להתחמק מהגזירות, וכשזה לא מצליח, הרי שמוסרים את הנפש על קידוש השם.

מתתיהו מלמד אותנו כי קיימת הדרך האחרת, לעמוד בגאון ולהכריז "מי לה' אלי", לשמור את התורה ומצוותיה, ולדעת כי שום דבר אינו יכול לעמוד בפני רצון ה', ולכן כאשר מנסה מלך יוון להלחם ברצון ה', אזי נלחמים בו, ויודעים כי הקב"ה ידאג לנצחון. כאשר מגיע הזמן להדליק את המנורה מדליקים אותה, בלי לשאול שאלות ולחשב חשבונות, ואז היא דולקת לשמונה ימים.

על פי טעם ודעת ייתכן שלא היה מקום ל'הנהגות משונות' כאלו. היה עדיף אולי לשמור את התורה ומצוותיה במחותרת, להתרכז בהצלה האישית ברוחניות ובגשמיות, ולחכות לימים טובים יותר. ואילו הדלקת המנורה – מה פתאום להתעקש על שמן טהור? ומהו חוסר האחריות שבהדלקת המנורה שמונה ימים לפני שיהיה שמן חדש? אם השמן מספיק ליום אחד היה צריך לחכות שבוע ימים ואז להדליק.

אך כשמקיימים את רצון ה', כאשר שומעים בקול מתתיהו אין מקום לשאלות. כאשר מתתיהו שבדורנו מודיע לנו כי השליחות היחידה היא ההכנה לקבלת פני משיח צדקנו, הרי שיוודעים שרק בכך יש לעסוק. גם אם על פי החשבון ניתן לחשוב

שיש מטרות חשובות יותר, שאולי ההתרכזות בנושא אחד, לא כל כך פופולרי, עלול לא להתאים לנו, הרי שיודעים כי דבריו של מתתיהו, דרכו של הרבי מה"מ, היא הדרך היחידה שבאה בחשבון.

אנו שומעים ולומדים מנרות חנוכה את תפקידנו להאיר את חושך העולם, חושך הגלות, ובכחו של מתתיהו – של הרבי מה"מ, לעמוד כנגד כל המניעות והעכובים, מחוץ ובמיוחד מבית, כנגד כל החשבונות והביאורים שמקורם כביכול בשכל, ולדעת כי החכמה האמיתית היא הדבקות המוחלטת ברבי מה"מ, בדרכו ובהוראותיו. החכמה והאור האמיתיים הם ההתקשרות לרבי מה"מ, והצפייה להתגלותו בגאולה האמיתית והשלימה – יחי אדונו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד.

*הערה: טור זה נכתב בעת מלחמת לבנון השנייה, וניתן לראות את ההקשר האקטואלי ביתר שאת בימינו.

בדרך לנצחון

דידן נצח - דווקא כאשר לא מנסים לטייח ולהעלים אלא יודעים על מה וכנגד מי נלחמים, ומגלים את האמת, את מציאותו של הרבי בקרבנו, ואת השליחות לקבל פני משיח צדקנו.

כאשר באים מיום ה' טבת – "דידן נצח", ונמצאים בתוך שבעת הימים, שבעת ימי ההיקף שאחריו, אותם ציין הרבי, הרי שהימים האלו נזכרים ונעשים. ואכן, מילים אלו מבטאות בצורה הברורה והחדה ביותר את מה שאנו כל כך זקוקים, מייחלים ועם זאת יודעים ובטוחים שיקרה – דידן נצח. דידן נצח במלחמה האיומה המשתוללת בארץ הקודש, וכעת בעולם כולו נגד כל אשר בשם ישראל יכונה, דידן נצח בכל עניני התורה ומצוותיה, אשר גם להם יש מי שמנסה להתנכל.

ובעיקר – דידן נצח, דידן של הרבי מלך המשיח, כאשר ישכילו סוף כל סוף כל 'מנהיגי' ו'נבחר' הציבור לנהוג כפי שהורגו, מה שאכן יגרום לנצחון בכל הענינים, מהמלחמה באויבינו ועד לשלמות התורה העם והארץ. ועיקר כל העיקרים – דידן נצח, בהתגלות והתממשות הבשורה העיקרית, ובהשלמת השליחות היחידה – קבלת פני משיח צדקנו בפועל ממש בגאולה האמיתית והשלימה.

וכשרוצים לקבל כחות מימי הסגולה של הנצחון, ומנסים להבין את מהותו, צריך לזכור על מה היתה המלחמה. הרי ברור מאליו שעל רכוש, ואפילו ספרים, יהיה ערכם הגשמי או הרוחני אשר יהיה, לא היה הרבי מה"מ מנהל מערכה בצורה כזו, לכל היותר היו משתדלים לפדות את הספרים שנעלמו ולהבטיח את אלו שנוצרו.

ברם כל מי שזוכר או שהתוודע לאותה תקופה, ובפרט את דבריו של הרבי בהתוועדויות בנושא (כיום ניתן גם לצפות בוידאו, לשמוע הקלטה או לקרוא את הנאמר בפרסומים לא רשמיים, או רשמיים למחצה) יודע כי המלחמה על הספרים הייתה בעצם על השאלה, האם יש רבי בקרבנו או שמה חלילה, מדובר כאן אודות מנהיג רוחני בעל שעור קומה, אודות צדיק קדוש וטהור וכו', אך לא אודות רבי.

וכדברי הרבי בשיחת ט"ו תמוז תשמ"ו: "שום רב שום עורך דין ואף אחד לא יוכל לשנות את העובדה הפשוטה והברורה שלא יתכן כאן ענין של ירושה כלל ח"ו וח"ו,

מאחר ש"הוא בחיים", ולא שייך לדבר על ירושה כאשר הוא עצמו חי!" יש לנו רבי, וודאי שהוא חי.

זה היה הקו שאותו הוליך הרבי לאורך כל התקופה, גם כאשר יודעי דבר, כולל אלו שעסקו בלהט והקדישו כחות עצומים לטובת הנצחון במשפט, סברו כי אין מקום לגישה כזו בבית משפט אמריקאי, שם החוקים הם קצת אחרים. הרבי לא וויתר ובסופו של דבר התברר כי רק כך זכינו שדין נצח, ומשפט המפתח בכל הנצחון הוא, כפי שאמר הרבי, המשפט אותו אמרה הרבנית "הרבי והספרים שייכים לחסידים".

כאשר מדובר באמת, בענינים הנוגעים לצפור נפשנו, בעניין העיקרי והנעלה של מציאותו של הרבי עצמו, הרבי אינו עושה חשבונות, האם יש דברים שלא כדאי להגיד וראוי להסתיר, לפחות כצעד טקטי בניהול המשפט, אלא אומר את האמת כולה, ובסופו של דבר מתברר שזוהי הדרך היחידה להביא לנצחון.

וכך גם בימינו, ידוע קטע הווידאו בו עונה הרבי מה"מ, על השאלה האם הוא חש שנכנסו לתקופת המשיח, במילה אחת "מזמן". לא נסתכן בניחוש פרוץ אם נחשוב, כי אילו היו חלק מהדוברים שבתוכנו נשאלים שאלה דומה, היו מנסים להתחמק, להסביר ולתרץ, כי וודאי שאנו קרובים לגאולה, אבל לא מתכוונים להגזים, וכדו'. וגם כאן מורה לנו הרבי יש לומר את האמת והאמת היא זו שתנצח.

כאשר יודעים מהי המטרה, וכנגד מה נלחמים המנגדים, הרי שהדרך לנצחון סלולה. כאשר זוכרים כי המטרה היא לקבל את פניו של מלך המשיח, יודעים מה צריך לומר בנושא שלימות הארץ, בלי להכנס לחשובים של תועלת פוליטית ועסקנית זו או אחרת, וכך כמובן גם בשלימות התורה והעם.

ובעיקר – מבשרים את בשורת הגאולה בשלימותה, בלי להעלים ולטייח, ומכינים את העולם כולו לקבלת פני משיח צדקנו בפועל ממש –

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד.